

บทที่ 4

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ไทยทำกับประเทศต่างๆ และข้อวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมไทย

1. ข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ไทยทำกับประเทศต่างๆ

ประเทศไทยได้จัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ และมีผลบังคับใช้ไปแล้ว 6 ข้อตกลง ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อาเซียน-จีน ไทย-จีน อินเดีย และญี่ปุ่น ข้อตกลงเขตการค้าเสรีในแต่ละข้อตกลงจะครอบคลุมประเด็นต่างๆ ไว้อย่างกว้างขวาง ทั้งการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ในบทนี้จะหยิบยกเอาสรุปสาระของข้อตกลงในเรื่องที่เกี่ยวกับการค้าสินค้า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรเป็นหลัก เช่น ในเรื่องของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ามาตรการปกป้อง มาตรการสุขอนามัยพืชและสัตว์เป็นหลัก

1.1 ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย

(Thailand-Australia Free Trade Agreement)

นายกรัฐมนตรีของไทยและออสเตรเลียได้ประกาศร่วมกัน เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 ให้มีการเจรจาจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสองประเทศ และคณะเจรจาของทั้งสองประเทศได้เริ่มการเจรจา เมื่อเดือนสิงหาคม 2545 และได้จัดทำข้อตกลงฯ เสร็จสิ้นเมื่อเดือนมีนาคม 2547 โดยมีการลงนามข้อตกลงฯ ระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์กับรัฐมนตรีการค้าออสเตรเลียเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 ณ กรุงแคนเบอร์รา และมีผลใช้บังคับในวันที่ 1 มกราคม 2548

ข้อตกลงฯ ฉบับนี้เป็นข้อตกลงการค้าเสรีสองฝ่ายฉบับแรกของไทย และเป็นข้อตกลงฯ ที่มีขอบเขตกว้างขวาง (comprehensive) ซึ่งนอกจากจะครอบคลุมในเรื่องการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า บริการและการลงทุนแล้ว ยังรวมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ ที่มีความสนใจร่วมกันด้วย เช่น พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น

การเปิดตลาดสินค้า

1) การลดภาษี

ออสเตรเลีย

ออสเตรเลียลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ทันทีในวันที่ 1 มกราคม 2548 จำนวน 5,083 รายการ หรือร้อยละ 83.21 ของรายการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 83.08 ของมูลค่าการนำเข้าจากไทยในปี

2546 (1,934 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ตัวอย่างของสินค้ากลุ่มนี้ที่สำคัญ ได้แก่ ผักสด ผักกระป๋องและแปรรูป ผลไม้กระป๋องและแปรรูป น้ำผลไม้กระป๋อง รถยนต์นั่งส่วนบุคคลขนาดเล็ก รถปิกอัพ เครื่องประดับแท้และเทียม เป็นต้น

โดยจะทยอยลดภาษีสินค้าอีก 786 รายการ หรือร้อยละ 12.86 ของรายการสินค้าทั้งหมดลงเหลือร้อยละ 0 ภายใน 5 ปี (ปี 2553) ตัวอย่างของสินค้ากลุ่มนี้ที่สำคัญ ได้แก่ ชิ้นส่วนยานยนต์ รองเท้าและชิ้นส่วน เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น

สำหรับสินค้าอ่อนไหว ได้แก่ สิ่งทอและเสื้อผ้าจำนวน 239 รายการ หรือร้อยละ 3.91 ของรายการสินค้าทั้งหมด จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 10 ปี (ปี 2558) ตัวอย่างของสินค้ากลุ่มนี้ ได้แก่ ผ้าผืน เสื้อผ้าสำเร็จรูป เหนือสิ่งทอ เครื่องหนัง ยางและผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ สินค้าที่ออสเตรเลียใช้มาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguards: SSG) มี 2 รายการ ได้แก่ ทุ่นากระป๋อง สับปะรดแปรรูปและน้ำสับปะรด โดยจะใช้มาตรการนี้จนถึงปี 2551

ไทย

ไทยจะมีระยะเวลาการลดภาษีที่ยาวกว่าออสเตรเลีย โดยจะค่อยๆ ทยอยลดจนเหลือ 0 ทุกรายการภายใน 20 ปี ทั้งนี้สินค้าที่ไทยมีความต้องการนำเข้าจะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ทันทีในวันแรกที่ข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับ (1 มกราคม 2548) จำนวน 2,724 รายการ หรือร้อยละ 49.48 ของรายการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 78.54 ของมูลค่าการนำเข้าจากออสเตรเลียในปี 2546 (1,239 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) ตัวอย่างของสินค้ากลุ่มนี้ ได้แก่ โกโก้และของปรุงจากโกโก้ สินแร่ เชื้อเพลิง รถยนต์นั่งขนาดเกิน 3,000 CC และยานยนต์สำหรับการขนส่ง และภายใน 5 ปี จะลดภาษีสินค้าอีก 2,411 รายการ หรือร้อยละ 43.80 ซึ่งครอบคลุมทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม

สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมอ่อนไหว จำนวน 295 รายการ จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 10 ปี (ปี 2558) เช่น สิ่งพิมพ์ เหล็ก ส่วนสินค้าเกษตรอ่อนไหว จำนวน 71 รายการ จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 10-15 ปี (ปี 2563) เช่น สินค้าปศุสัตว์ (เนื้อวัว เนื้อหมู นม เนย) ชา กาแฟ

โดยได้กำหนดระยะเวลาและอัตราการลดภาษีทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม ดังปรากฏในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การลดภาษีสินค้าของไทยภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย

อัตราภาษี	2548	2549	2550	2551	2552	2553	ลดภาษีแล้ว
$X > 30$	30	24	18	12	6	0	
$24 < X \leq 30$	24	18	18	12	6	0	
$18 < X \leq 24$	18	12	12	6	6	0	
$12 < X \leq 18$	12	12	6	6	3	0	
$6 < X \leq 12$	6	6	6	6	0	0	
$X \leq 6$	6	6	6	3	0	0	

อัตราภาษี	2548	2549	2550	2551	2552	2553	ครบหนเอนเอนเอน
$X > 20$	20	20	12	8	5	0	
$16 < X \leq 20$	16	16	8	5	5	0	
$12 < X \leq 16$	12	12	5	5	0	0	
$8 < X \leq 12$	8	8	5	5	0	0	
$5 < X \leq 8$	5	5	5	0	0	0	
$X \leq 5$	5	5	0	0	0	0	

ไทยจะยกเลิกโควตาภาษีสินค้าเกษตรจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นรายการที่ไม่มีการผลิตในออสเตรเลีย ส่วนที่เหลืออีก 8 สินค้า (23 พิกัดย่อย) ไทยได้ระบุปริมาณให้แก่ออสเตรเลียเป็นการเฉพาะ (specific quota) นอกเหนือจากที่เปิดให้สมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 10 ของปริมาณโควตาภาษีที่ไทยผูกพันไว้ภายใน WTO ในปี 2547 ได้แก่ มันฝรั่ง (สดและแช่แข็ง) เมล็ดกาแฟ กาแฟสำเร็จรูป ชา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และน้ำตาล และได้กำหนดอัตราเพิ่มของโควตาในแต่ละปีร้อยละ 5 หรือ 10 สำหรับสินค้าที่มีความอ่อนไหวมาก ได้แก่ นมสดและนมพร้อมดื่ม และนมผงขาดมันเนย จะเปิดโควตาให้เพียงร้อยละ 4 ของปริมาณโควตาภาษีที่ไทยผูกพันไว้กับ WTO ในปี 2547 และกำหนดอัตราภาษีร้อยละ 17 ของปริมาณที่เปิดให้ในปี 2547 ในอีกทุกๆ 5 ปีถัดมา พร้อมกับทยอยลดภาษีในโควตาจนเหลือร้อยละ 0 ภายใน 15-20 ปี ส่วนการลดภาษีนอกโควตาอื่นๆ จะลดให้ต่ำกว่าอัตราที่เก็บจากสมาชิก WTO ร้อยละ 10 โดยโควตาภาษีทั้งหมดจะถูกยกเลิกตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้

2) มาตรการปกป้อง

เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้ผลิตในประเทศที่อาจได้รับความเสียหายจากการเปิดตลาดภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรี ทั้งสองฝ่ายตกลงให้นำมาตรการปกป้องตามหลักการของ WTO มาใช้ได้ชั่วคราว แต่ได้กำหนดเงื่อนไขให้ใช้ได้ง่ายขึ้น นอกจากนั้น ยังสามารถใช้มาตรการปกป้องพิเศษสำหรับสินค้าเกษตรบางรายการที่ระบุไว้ กล่าวคือหากมีการนำเข้าสินค้าดังกล่าวเกินปริมาณที่กำหนด สามารถกลับไปขึ้นภาษีที่อัตราเดิมก่อนเริ่มลดหรืออัตรา MFN (Most-Favoured-Nation) ในขณะนั้น โดยใช้อัตราใดอัตราหนึ่งที่ต่ำกว่า ซึ่งไทยได้ระบุไว้ 23 สินค้า ได้แก่ สินค้าเนื้อวัว เนื้อหมู เครื่องในวัว เครื่องในหมู เนื้อหมู แฮม สะโพก แฮ้ง เก็ม เนื้อหมูส่วนท้องแฮ้งเก็ม เนื้อหมูส่วนอื่นๆ แฮ้ง เนื้อวัวแฮ้งเก็ม นม และครีมข้นไม่หวาน บัตเตอร์มิลค์ น้ำผึ้ง สัน อนุ่ง มั่นฝรั่งแปรรูป ส่วนออสเตรเลียระบุไว้ 2 สินค้า ได้แก่ ทุ่นากระป๋อง และสับปะรดกระป๋อง ทั้งนี้ไทยสามารถใช้มาตรการนี้ได้จนถึงปี พ.ศ. 2563

3) กฎแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules Of Origin: ROO)

ส่วนใหญ่จะใช้กฎการแปรสภาพอย่างเพียงพอในกระบวนการผลิต (Substantial Transformation) ยกเว้นสินค้าบางหมวดที่ตกลงให้มีการใช้วัตถุดิบในประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 40-45 ของราคา F.O.B. (Free on Board) ด้วย สำหรับสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยส่วนใหญ่กำหนดไว้ร้อยละ 40 ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักรยานยนต์ และชิ้นส่วน

สินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้า กำหนดให้ใช้วัตถุดิบในประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และอย่างน้อยต้องเป็นวัตถุดิบจากประเทศกำลังพัฒนาร้อยละ 25 เป็นเวลา 20 ปี ซึ่งจะสอดคล้องกับการผลิตและส่งออกของไทย

4) มาตรการสุขอนามัยพืชและสัตว์และมาตรฐานอาหาร (Sanitary and Phytosanitary Measures and Food Standards: SPS)

ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านมาตรการสุขอนามัยเพื่อใช้เป็นเวทีในการหารือกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญของทั้งสองฝ่ายในการแก้ไขปัญหาเรื่องสุขอนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าสำคัญ (priority products) ของทั้งสองประเทศ โดยให้มีการประชุมปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งให้มีการจัดทำความเท่าเทียมกัน (equivalence) ของระบบมาตรการสุขอนามัยพืชและสัตว์และมาตรฐานอาหาร ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าสู่ตลาดของสินค้าไทยโดยออสเตรเลียรับจะดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน และยอมรับที่จะพิจารณาเปิดตลาดให้กับสินค้าไทย ได้แก่ ผลไม้ (ลิ้นจี่ ลำไย มังคุด ทุเรียน สับปะรด และมะม่วง) เนื้อไก่ กุ้ง ปลาสดขาม และสาขา

ประมง สัตว์ปีก ผัก และผลไม้ ซึ่งขณะนี้ออสเตรเลียได้เปิดตลาดให้มีการนำเข้าสินค้าสดและดําไปสดจากไทยแล้ว

5) มาตรการด้านมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม

จะพิจารณาจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement: MRAs) ในอนาคตในสาขาที่จะตกลงกัน โดยจะปรับมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมให้มีความสอดคล้องกัน

1.2 ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-นิวซีแลนด์

(Thailand-New Zealand Closer Economic Partnership)

ไทยและนิวซีแลนด์ได้หารือเบื้องต้นเพื่อเตรียมการเจรจาเมื่อเดือนมีนาคม 2547 และเริ่มการเจรจาครั้งแรกเมื่อเดือนพฤษภาคม โดยการเจรจาได้เสร็จสมบูรณ์ในเดือนพฤศจิกายน และผู้นำทั้งสองประเทศได้ประกาศสรุปผลการเจรจาเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2547 ณ กรุงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การลงนามข้อตกลงฯ ระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทยกับรัฐมนตรีการค้าของนิวซีแลนด์มีขึ้นเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2548 และข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548

ข้อตกลงฯ ครอบคลุมเรื่องการเปิดตลาดด้านการค้าสินค้า บริการ การลงทุน และความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการค้า เช่น พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น

การเปิดตลาดสินค้า

1) การลดภาษี

นิวซีแลนด์

นิวซีแลนด์จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 วันแรกที่ข้อตกลงมีผลใช้บังคับจำนวน 5,878 รายการ หรือร้อยละ 79 ของรายการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 84 ของการนำเข้าทั้งหมดจากไทยในปี 2546 (262.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

โดยจะทยอยลดภาษีสินค้าอีก 697 รายการ หรือร้อยละ 9 ของรายการสินค้าทั้งหมด ลงเหลือร้อยละ 0 ภายใน 5 ปี (ปี 2553) ยกเว้นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และรองเท้า

สำหรับสินค้าอ่อนไหว ได้แก่ สินค้าสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า จำนวน 858 รายการ หรือร้อยละ 11 ของรายการสินค้าทั้งหมด จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 10 ปี (ปี 2538)

ทั้งนี้ นิวซีแลนด์ไม่มีสินค้าที่อยู่ภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguards SSG)

ไทย

ไทยจะมีระยะเวลาการลดภาษีที่นานกว่านิวซีแลนด์ โดยจะค่อยๆ ททยลดจนเหลือ 0 ทุกรายการภายใน 20 ปี ทั้งนี้สินค้าที่ไทยมีความต้องการนำเข้าลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ทันทีที่มีข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับ (1 กรกฎาคม 2548) จำนวน 2,978 รายการ หรือร้อยละ 54 ของจำนวนรายการทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 49 ของการนำเข้าจากนิวซีแลนด์ในปี 2546 (102 ล้านเหรียญสหรัฐ) ภายใน 5 ปี จะลดภาษีสินค้าอีก 1,961 รายการ หรือร้อยละ 35 ซึ่งครอบคลุมทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม

สำหรับสินค้าอ่อนไหว จำนวน 520 รายการ จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 7-10 ปี (ปี 2558) เช่น สิ่งพิมพ์ ไฟเบอร์บอร์ด พาร์ติเคิลบอร์ด และสินค้าเกษตรอ่อนไหว จำนวน 46 รายการ จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายใน 10-15 ปี (ปี 2563) เช่น สินค้าปศุสัตว์ (เนื้อวัว เนื้อหมู นม เนย)

โดยได้กำหนดระยะเวลาและอัตราการลดภาษีทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การลดภาษีสินค้าของไทยในข้อตกลงการค้าเสรีไทย-นิวซีแลนด์
สินค้าเกษตร

อัตราภาษี(X)	เริ่มข้อตกลง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
$X > 30$	30	24	18	12	6	0
$24 < X \leq 30$	24	18	18	12	6	0
$18 < X \leq 24$	18	12	12	6	6	0
$12 < X \leq 18$	12	12	6	6	3	0
$6 < X \leq 12$	6	6	6	6	0	0
$X \leq 6$	6	6	6	3	0	0

สินค้าอุตสาหกรรม

อัตราภาษี(X)	เริ่มข้อตกลง	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
$X > 20$	20	16	12	8	5	0
$16 < X \leq 20$	16	12	8	5	5	0
$12 < X \leq 16$	12	12	8	5	5	0
$8 < X \leq 12$	8	8	8	5	5	0
$5 < X \leq 8$	5	5	5	5	5	0
$X \leq 5$	5	5	5	5	0	0

ไทยจะยกเลิกโควตาภาษีสินค้าเกษตรจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นรายการที่ไม่มีการผลิตในนิวซีแลนด์ ส่วนที่เหลืออีก 4 สินค้า ได้แก่ นมพร้อมดื่ม มันฝรั่ง หัวหอม และเมล็ดหัวหอม ไทยได้ระบุปริมาณให้แก่นิวซีแลนด์เป็นการเฉพาะ (Specific Quota) นอกเหนือจากที่กำหนดให้สมาชิก WTO โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 10 ของปริมาณโควตาภาษีที่ไทยผูกพันไว้ใน WTO ในปี 2547 แต่สำหรับสินค้าอ่อนไหวมากซึ่งได้แก่ นมผงขาดมันเนยจะไม่มีการเปิดโควตาเพิ่มเติมให้แต่อย่างใดในช่วงเวลา 20 ปี ก่อนการเปิดเสรี

สำหรับสินค้าที่ไทยใช้มาตรการปกป้องพิเศษที่มีทั้งสิ้น 23 สินค้า ได้แก่ เนื้อวัวและเนื้อหมู (สด แช่เย็น แช่แข็ง) เครื่องในวัวและเครื่องในหมู (สด แช่เย็น แช่แข็ง) เครื่องในสัตว์อื่นๆ นมและครีม หางนม เนย ไขมันนม เนยแข็ง (สด ผง แปรรูป และไม่แปรรูป) บัตเตอร์มิลค์ น้ำผึ้งธรรมชาติ ส้มแมนดาริน (สดและแห้ง) องุ่นสด มันฝรั่งแปรรูป (แช่แข็งและไม่แช่แข็ง) โดยหากมีการนำเข้าจริงเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในปีนั้น หรือเรียกว่า Trigger Volume ประเทศไทยสามารถกลับไปเก็บภาษ้นำเข้าเพิ่มสูงขึ้นได้ โดยใช้อัตราภาษีก่อนเริ่มลดหรืออัตรา MFN ที่ใช้อยู่ในอัตราใดอัตราหนึ่งที่ต่ำกว่า ทั้งนี้ไทยสามารถใช้มาตรการนี้ได้จนถึงปี 2558 และ 2563

2) การค้าบริการและการลงทุน

ทั้งสองฝ่ายจะเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการภายใน 3 ปี หลังข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับ โดยในระหว่างที่ยังไม่มีการเจรจาเปิดตลาด ทั้งสองฝ่ายจะอำนวยความสะดวกให้คนไทยและนิวซีแลนด์เดินทางไปทำงานและติดต่อธุรกิจในอีกประเทศหนึ่งได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยนิวซีแลนด์จะอนุญาตให้พ่อครัวไทยที่ได้รับวุฒิบัตรจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเข้าไปทำงานได้คราวละ 3 ปี และต่ออายุได้อีก 1 ปี โดยมีสัญญาจ้างงาน

ส่วนไทยจะอนุญาตให้นักธุรกิจนิวซีแลนด์ที่เข้ามาประชุมและติดต่อกิจการในไทยสามารถยื่นขอ Multiple Entry Visa ณ สถานทูตไทยในต่างประเทศไทย และให้นักธุรกิจเข้ามาประชุมและติดต่อกิจการในไทยได้ไม่เกิน 90 วัน รวมทั้งให้นักลงทุนนิวซีแลนด์ใช้บริการศูนย์บริการวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน (One Stop Service) ได้โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นบริษัทที่มีสินทรัพย์รวมเกินกว่า 30 ล้านบาท

ไทยกับนิวซีแลนด์จะมีการเปิดเสรีการลงทุนนอกภาคบริการ โดยนิวซีแลนด์จะให้คนไทยเข้าไปลงทุนในธุรกิจทุกประเภทได้ 100% ยกเว้นประมง และหากเป็นการลงทุนที่มีขนาดเกิน 50 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์จะต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการการลงทุนต่างชาติก่อน โดยในอนาคต นิวซีแลนด์จะพิจารณาขยายเขตการลงทุนที่ต้องขออนุญาตจาก 50 ล้านดอลลาร์ เป็น 100 ล้านดอลลาร์ ซึ่งจะประโยชน์ต่อคนไทยมากขึ้น

ส่วนไทยจะเปิดเสรีการลงทุนทางตรงให้คนนิวซีแลนด์ลงทุนได้ 100% ในธุรกิจผลิตสินค้าบริการประเภทโดยเฉพาะธุรกิจที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุน โดยต้องนำเงินมาลงทุนไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท อาทิ ธุรกิจผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ซอฟต์แวร์ เครื่องจักร ผลิตภัณฑ์กระดาษ การแปรรูปอาหารที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นต้น

3) มาตรการทางด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์

นิวซีแลนด์มีมาตรการสุขอนามัยพืชและสัตว์ที่เข้มงวด ซึ่งทำให้สินค้าผัก ผลไม้ และเนื้อสัตว์ของไทยไม่สามารถส่งออกสู่นิวซีแลนด์ได้ เพราะติดขั้นตอนกระบวนการวิเคราะห์ตรวจสอบที่ล่าช้ามาก ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรที่ไทยประสบอยู่ ภายใต้ข้อตกลงฯ ไทยและนิวซีแลนด์ได้จัดตั้งคณะกรรมการด้านมาตรการสุขอนามัยขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านนี้เป็นการเฉพาะ และได้มีการระบุ Priority Products สำหรับสินค้าไทยที่ได้ระบุไว้เบื้องต้น ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ มังคุด ขิงสด และทุเรียน ทั้งนี้ได้กำหนดการดำเนินงานให้เป็นผลภายใน 2 ปี

1.3 ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน

(Framework Agreement on ASEAN-China Comprehensive Economic Cooperation)

ผู้นำอาเซียนและจีนได้ลงนามในกรอบข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา โดยมีลักษณะเป็นกรอบกว้าง (Comprehensive) ครอบคลุมเรื่องสำคัญๆ เช่น เรื่องการค้าสินค้า การบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการเปิดเสรีและความร่วมมือในด้านต่างๆ

การเปิดตลาดสินค้า

รูปแบบการลด/เลิกภาษีศุลกากร

1) สินค้าปกติ (Normal products)

รายการสินค้าปกติ ครอบคลุมสินค้าเกือบทุกรายการ นอกเหนือไปจากสินค้า ที่เร่งลดภาษี (Early Harvest Programme: EHP) ที่เริ่มเปิดเสรีไปแล้วตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547

เพื่อให้เวลาสมาชิกทุกประเทศดำเนินการกระบวนการภายในให้เสร็จสิ้น และเริ่มดำเนินการเปิดเสรี โดยพร้อมเพรียงกัน อาเซียนและจีนจึงตกลงให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศ เริ่มลดภาษี หรือเริ่มเปิดเสรีสินค้าปกติในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 และทยอยลดภาษีลงเป็นลำดับ จนเหลือร้อยละ 0 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนเดิมและจีน และภายในวันที่ 1 มกราคม 2558 สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่

การลดภาษีสินค้าปกติของประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน) และจีนจะแบ่งสินค้าตามอัตราภาษีที่เก็บจริงจากประเทศสมาชิก WTO (MFN applied rate) ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2546 เป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่ม จะมีขั้นตอนการลด/เลิกภาษีต่างกัน สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงจะลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ซ้ำกว่าสินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำอยู่แล้ว ดังปรากฏในตารางที่ 4.3 ทั้งนี้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ สามารถมีรายการสินค้าที่ได้รับความยืดหยุ่น ให้ยกเลิกภาษีได้ภายในวันที่ 1 มกราคม 2555 ไม่เกิน 150 รายการ ขณะที่สมาชิกอาเซียนใหม่ จะได้รับความยืดหยุ่นให้มีสินค้านี้ดังกล่าวได้ไม่เกิน 250 รายการ และยกเลิกภาษีภายในวันที่ 1 มกราคม 2561

ตารางที่ 4.3 ตารางการลดภาษีภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน – จีน

X = Applied MFN tariff rate ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2546	อัตราภาษีภายใต้การเปิดเสรีการค้าสินค้าอาเซียน-จีน (%) (ไม่ช้ากว่าวันที่ 1 มกราคม)			
	2548*	2550	2552	2553
$X \geq 20\%$	20	12	5	0
$15\% \leq X < 20\%$	15	8	5	0
$10\% \leq X < 15\%$	10	8	5	0
$5\% \leq X < 10\%$	5	5	0	0
$X \leq 5\%$	คงอัตราภาษี		0	0

หมายเหตุ : * เริ่มลดภาษีวันที่ 1 กรกฎาคม 2548

นอกจากต้องปฏิบัติตามตารางการลดภาษี ประเทศสมาชิกยังมีข้อผูกพันเพิ่มเติมที่ต้องปฏิบัติ ในการดำเนินการลด/เลิกภาษีสินค้าปกติ ดังนี้

(1) ต้องลดภาษีสินค้าปกติ อย่างน้อยร้อยละ 40 ของสินค้าปกติทั้งหมด ให้มีอัตราภาษีที่ร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548

(2) ต้องลดภาษีสินค้าปกติ อย่างน้อยร้อยละ 60 ของสินค้าปกติทั้งหมด ให้มีอัตราภาษีที่ร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2550

(3) ให้มีสินค้าไม่เกิน 150 รายการ สามารถลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ได้ภายในปี 2555

สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ ได้รับความยืดหยุ่น ทั้งในอัตราภาษีที่เริ่มลดในปี 2548 ที่สูงกว่าประเทศสมาชิกอาเซียนเดิมและจีน และระยะเวลาการยกเลิกภาษีนานกว่า

2) สินค้าอ่อนไหว (Sensitive products)

สำหรับสินค้าที่ประเทศสมาชิกยังไม่พร้อมจะลดภาษีพร้อมกับสินค้าปกติ และต้องการเวลาปรับตัวนานกว่า จะกำหนดให้เป็นสินค้าอ่อนไหว (Sensitive products) โดยกำหนดเงื่อนไขเพดานสินค้าอ่อนไหว เพื่อจำกัดจำนวนสินค้าดังกล่าว ดังนี้

(1) ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม และจีน มีรายการสินค้าอ่อนไหวได้ไม่เกิน 400 รายการ (พิกคฯ 6 หลัก) และ

(2) มูลค่าการนำเข้าของรายการสินค้าอ่อนไหวทั้งหมด ไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าการนำเข้ารวม

สินค้าอ่อนไหวจะเริ่มลดอัตราภาษีช้ากว่าสินค้าปกติ โดยจะลดภาษีมาอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 20 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2555 และจะลดเป็นร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2561

2.1) สินค้าอ่อนไหวสูง

ในรายการสินค้าอ่อนไหว ยังแบ่งเป็นสินค้าอ่อนไหว และสินค้าอ่อนไหวสูงโดยประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม และจีน ต้องจำกัดรายการสินค้าอ่อนไหวสูงไม่เกิน 100 รายการ หรือร้อยละ 40 ของจำนวนรายการสินค้าอ่อนไหว แล้วแต่ว่าเงื่อนไขใดส่งผลให้มีรายการสินค้าอ่อนไหวสูงน้อยกว่า

สำหรับการลดภาษีของสินค้าอ่อนไหวสูง กำหนดให้ลดภาษีมาอยู่ที่อัตราไม่เกินร้อยละ 50 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2558 ดังปรากฏในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 รูปแบบการลด/เลิกภาษีของสินค้าอ่อนไหวสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนเดิมและจีน

สินค้าอ่อนไหว (ไม่ช้ากว่าวันที่ 1 มกราคม)	เพดานอัตราภาษีภายใต้การเปิดเสรีการค้าสินค้าอาเซียน-จีน
ปี 2555	20%
ปี 2561	0-5%
สินค้าอ่อนไหวสูง	
ปี 2558	50%

สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ จะได้รับความยืดหยุ่น ทั้งในด้านจำนวนสินค้าอ่อนไหว และระยะเวลาการลดภาษีที่นานกว่า

2.2) หลักการต่างตอบแทนสำหรับสินค้าอ่อนไหว

โดยทั่วไป ประเทศสมาชิกใดที่จัดสินค้าหนึ่งให้เป็นสินค้าอ่อนไหว จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีของสินค้าปกติภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน สำหรับสินค้านั้นจากประเทศสมาชิกอื่น กล่าวคือประเทศสมาชิกผู้นำเข้า จะเก็บภาษีนำเข้าจากประเทศสมาชิกผู้ส่งออก ซึ่งกำหนดให้สินค้านั้นเป็นสินค้าอ่อนไหว ในอัตราทั่วไปหรือ MFN applied rate

เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการลดภาษีสินค้าอ่อนไหวให้เร็วกว่าที่กำหนดและการเปิดเสรีการค้าสินค้าจะได้ครอบคลุมกว้างขึ้น ข้อตกลงฯ จึงได้กำหนดเงื่อนไขว่าสินค้าอ่อนไหวของประเทศหนึ่ง จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างตอบแทนจากประเทศสมาชิกอื่น ดังนี้

(1) อัตราภาษีภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ของสินค้าอ่อนไววนั้นต้องลดลงมาอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 10

(2) อัตราภาษีที่ได้รับเป็นสิทธิประโยชน์ต่างตอบแทน จะเท่ากับอัตราภาษีในรายการสินค้าปกติ/อัตราภาษีในรายการเร่งลดภาษี (EHP) ของประเทศผู้นำเข้า หรืออัตราภาษีในรายการสินค้าอ่อนไหวของประเทศผู้ส่งออก (ภายใต้เงื่อนไขว่าอัตรานั้นจะต้องไม่สูงกว่าอัตราภาษี MFN ของประเทศผู้นำเข้า) แล้วแต่ว่าอัตราใดจะสูงกว่า

นอกจากรูปแบบการลด/เลิกภาษีแล้ว ข้อตกลงการค้าสินค้ายังมีบทบัญญัติอื่นซึ่งเป็นข้อผูกพัน และพันธกรณีที่สมาชิกทุกประเทศต้องปฏิบัติตาม สาระสำคัญของข้อตกลงการค้าสินค้าภายใต้กรอบการเปิดเสรี อาเซียน-จีน มีดังนี้

1) การประคับคองเชิงคนชาติ

ในการเก็บภาษีภายในและกฎระเบียบภายในประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะให้การปฏิบัติต่อสินค้านำเข้าจากประเทศสมาชิกที่เข้าสู่ตลาดแล้วเหมือนกันเท่ากับที่ปฏิบัติต่อสินค้าที่ผลิตในชาติตนตามหลักการ “ประติบัติเยี่ยงคนชาติ” (National Treatment) ในการเก็บภาษี และการใช้กฎระเบียบภายใน คือหลังจากการเก็บภาษีนำเข้าแล้ว การเก็บภาษีภายใน รวมทั้งการนำกฎระเบียบภายในมาใช้ต่อสินค้าที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอื่นนั้น ต้องไม่แตกต่างจากที่เก็บภาษีและการใช้กฎระเบียบต่อสินค้าชนิดเดียวกันที่ผลิตในประเทศ

2) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

ต้องมีการกำหนดกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าภายใต้การเปิดเสรีอาเซียน-จีน

3) การปรับเปลี่ยนแก้ไขสิทธิประโยชน์

ประเทศสมาชิกใดสามารถเจรจาทำข้อตกลงกับประเทศสมาชิกอื่นเพื่อแก้ไขหรือยกเลิกสิทธิประโยชน์ที่ตนได้ให้ไว้ได้โดยอาจมีการเจรจาเรื่องการชดเชยการแก้ไขหรือยกเลิกสิทธิประโยชน์ดังกล่าว

4) การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ WTO

ประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนจะปฏิบัติตามกฎและหลักเกณฑ์ของ WTO รวมถึงเรื่องมาตรการที่มีใช้ภายใน การกีดกันทางการค้า มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช มาตรการอุดหนุน และตอบโต้การอุดหนุนมาตรการต่อต้านการทุ่มตลาดและสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญา

5) การจำกัดปริมาณการนำเข้า และการกีดกันที่มีใช้ภายใน

ประเทศสมาชิกจะดำเนินการไม่ให้มีการจำกัดปริมาณ การนำเข้าที่ขัดกับกฎของ WTO และจะแจ้งข้อกีดกันที่มีใช้ภายในอื่นเพื่อที่จะยกเลิก โดยประเทศสมาชิกทุกประเทศจะกำหนดกรอบเวลาเพื่อยกเลิกข้อกีดกันที่มีใช้ภายในร่วมกัน

6) มาตรการปกป้อง (Safeguard Measures)

ในกรณีที่มีสินค้าจากประเทศสมาชิกอื่น ทะลักเข้ามาในประเทศสมาชิกหนึ่งจากผลของการเปิดเสรีอาเซียน-จีน และก่อให้เกิดหรือคุกคามที่จะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงประเทศสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน สามารถใช้มาตรการปกป้องของเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนได้

ระยะเวลาที่จะใช้มาตรการปกป้องของเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนได้ คือ ตั้งแต่วันที่ข้อตกลงการค้าสินค้านี้มีผลบังคับใช้หรือตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 จนถึงระยะเวลา 5 ปี หลังจากวันสิ้นสุดของการยกเลิกหรือลดภาษีศุลกากรของสินค้านั้นๆ และหากมีการใช้มาตรการปกป้องจะใช้วิธีขึ้นอัตราภาษีนำเข้าของสินค้าที่ได้รับผลกระทบให้เท่ากับอัตราภาษีทั่วไปที่เก็บจากประเทศสมาชิก WTO ในช่วงเวลาเดียวกับที่ใช้มาตรการปกป้อง

7) การเร่งพันธกรณี

ประเทศสมาชิกสามารถตกลงร่วมกัน ที่จะเร่งรัดการดำเนินการเปิดเสรีการค้าสินค้าให้เร็วขึ้นกว่าที่กำหนดไว้เดิม

8) ข้อยกเว้นทั่วไป และข้อยกเว้นทางความมั่นคง

ประเทศสมาชิกสามารถดำเนินมาตรการที่ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อปกป้องคุ้มครองชีวิต สุขภาพของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช สมบัติของชาติ ศีลธรรมอันดีของประชาชน ตลอดจนการดำเนินการปกป้องความมั่นคงของประเทศ

9) การยอมรับสถานะการเป็นระบบตลาดของจีน

ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ ยอมรับสถานะระบบตลาดของจีนและสิทธิการใช้มาตรการเยียวยาทางการค้าพิเศษที่จีนผูกพันไว้กับ WTO เมื่อเข้าเป็นสมาชิกและเป็นมาตรการที่ประเทศสมาชิก WTO อื่น สามารถใช้กับจีนได้ฝ่ายเดียว คือ มาตรการต่อต้าน การทุ่มตลาด ต่อต้านการอุดหนุน (Anti-dumping and Countervailing measures) มาตรการปกป้อง (Safeguard measures) และมาตรการปกป้องสิ่งทอ

10) การทบทวนข้อตกลงการค้าสินค้า

รัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียนและจีน หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง จะทบทวนข้อตกลงเป็นระยะ เพื่อพิจารณาให้มีการเปิดเสรีการค้าสินค้ามากขึ้น และในปี 2551 ประเทศสมาชิกจะทบทวนรายการสินค้าอ่อนไหว โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงให้เปิดเสรีมากขึ้น เช่น ลดจำนวนรายการสินค้า หรือเงื่อนไขการลดภาษีของรายการสินค้าอ่อนไหว

การลดภาษีสินค้าส่วนแรก (Early Harvest Programme)

ผู้นำอาเซียนและจีนได้ตกลงกันที่จะเปิดเสรีสินค้าส่วนแรกก่อนที่จะมีการเปิดเสรีสินค้าทั้งหมด โดยกำหนดขอบเขตของสินค้า ดังนี้

ขอบเขตของสินค้า

1. สินค้าเกษตรในพิภคศุลกากรตอนที่ (Chapter) 01-08 ซึ่งประเทศสมาชิกทุกประเทศต้องลดอัตราภาษีสินค้านี้ดังกล่าวทั้งหมด ยกเว้นสินค้าที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศต้องการนำออกจากการลดภาษีส่วนแรก (exclusion list) และนำมาลดภาษีในการเปิดเสรีเต็มรูปแบบต่อไป

ตอนที่ 1 สัตว์มีชีวิต : เต่า และตะพาบน้ำ สุนัข เป็นต้น

ตอนที่ 2 เนื้อสัตว์ และส่วนอื่นของสัตว์ที่บริโภคได้ : เนื้อไก่ / หมูแช่แข็ง เนื้อสัตว์อื่นๆ เป็นต้น

ตอนที่ 3 ปลา สัตว์น้ำ จำพวกครัสตาเซีย โพลลัสก์ และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ : กุ้งแช่แข็ง ปลาหมึก ปลาแช่แข็ง เป็นต้น

ตอนที่ 4 ผลิตภัณฑ์นม ไข่ สัตว์ปีก น้ำผึ้งธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่บริโภคได้ซึ่งไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น : โยเกิร์ต นม และครีมเข้มข้น น้ำผึ้งธรรมชาติ เป็นต้น

ตอนที่ 5 ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น : ขนแข็งที่ใช้สำหรับยัดไส้หรือขนอ่อน รวมถึงผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ใช้ในทางเภสัชกรรม เป็นต้น

ตอนที่ 6 ต้นไม้และพืชอื่นๆ ที่มีชีวิต หัว ราก และสิ่งที่คล้ายกัน ดอกไม้และใบไม้ที่ใช้ประดับ ดอกกล้วยไม้สดใช้ประดับ เป็นต้น

ตอนที่ 7 พืชผักรวมทั้งรากและหัวบางชนิดที่บริโภคได้ : มันสำปะหลังพืชผักแช่เย็น พืชตระกูลถั่ว

ตอนที่ 8 ผลไม้และลูกนัตที่บริโภคได้เปลือกผลไม้จำพวกส้มหรือเปลือกแดง : ลำไยแห้ง/สด สับปะรด มะละกอ

หลักการต่างตอบแทน

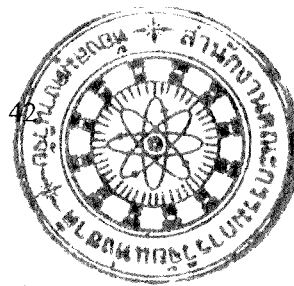
หากประเทศสมาชิกใดไม่นำสินค้าบางรายการในตอนที่ 01-08 เข้าร่วมในการลดภาษี Early Harvest จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์การลดภาษีจากจีนและประเทศอาเซียนอื่น

2. สินค้าเฉพาะ (Specific products) แต่ละประเทศอาเซียนและจีนสามารถตกลงสองฝ่ายในการเลือกสินค้าที่ทั้งสองฝ่ายสนใจลดอัตราภาษีให้แก่กัน โดยสามารถนำสินค้าอุตสาหกรรมบางรายการมาลดอัตราภาษีได้ด้วย โดยการยื่น Specific request – offer list ระหว่างกันซึ่งสินค้าเฉพาะบางรายการที่นำมาลดระหว่างกันนั้น จะจำกัดสิทธิประโยชน์ระหว่างอาเซียนแต่ละประเทศกับจีนเท่านั้น จะไม่มีการขยายการลดภาษีไปให้กับประเทศอาเซียนอื่น

• วิธีการลดภาษี : เป็นการลดภาษีจากอัตราภาษีที่เก็บจริง (MFN applied rates) โดยแบ่งสินค้าออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

	จีนและอาเซียนเดิม 6 ประเทศ	อาเซียนใหม่ 4 ประเทศ
กลุ่ม (1)	สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่า 15%	สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่า 30%
กลุ่ม (2)	สินค้าที่มีอัตราภาษี 5% - 15%	สินค้าที่มีอัตราภาษี 15% - 30%
กลุ่ม (3)	สินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำกว่า 5%	สินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำกว่า 15%

โดยมีสูตรการลดภาษีสำหรับจีนและอาเซียนเดิม 6 ประเทศ ดังปรากฏในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 รูปแบบการลดภาษี สำหรับจีนและอาเซียน 6 ประเทศ

X = อัตราภาษีที่เก็บจริงของประเทศ ที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง	อัตราภาษีพิเศษตามข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี อาเซียน-จีน (ไม่ต่ำกว่า 1 มกราคม)		
	2547 (2004)	2548 (2005)	2549 (2006)
กลุ่ม (1) $X > 15\%$	10	5	0
กลุ่ม (2) $5\% \leq X \leq 15\%$	5	0	0
กลุ่ม (3) $0\% \leq X < 5\%$	0	0	0

- สำหรับสินค้าที่มีโควตาภาษี (ตามข้อผูกพัน WTO จำนวน 23 รายการ ได้แก่ น้ำมันดิบ นมปรุงแต่ง นมผงขาดมันเนย มันฝรั่ง กระเทียม หัวหอมใหญ่ เมล็ดพันธุ์ มะพร้าว เนื้อมะพร้าวแห้ง น้ำมันมะพร้าว เมล็ดกาแฟ กาแฟสำเร็จรูป ชา พริกไทย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าว ถั่วเหลือง กากถั่วเหลือง น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันปาล์ม และน้ำมันเมล็ดในปาล์ม ใบยาสูบ น้ำตาล เส้นไหมดิบ และลำไยแห้ง) การลดภาษี Early Harvest จะเป็นการลดเฉพาะภาษีในโควตาเท่านั้น ส่วนภาษีนอกโควตายังคงเดิม
- สูตรการลดภาษีของเวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า จะได้รับความยืดหยุ่นมากกว่าประเทศสมาชิกเดิมของอาเซียน 6 ประเทศและจีน ทั้งในแง่ระยะเวลาและอัตราเริ่มลดภาษีอย่างไรก็ตามทั้ง 4 ประเทศจะต้องลดภาษี Early Harvest ลงเป็น 0% ในปี 2010 (พ.ศ. 2553)

1.4 ข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน

(Early Harvest Programme)

จากการที่อาเซียนและจีนได้ตกลงที่จะเปิดเสรีสินค้าส่วนแรก ฝ่ายไทยได้เห็นศักยภาพการค้าในสินค้าผักและผลไม้ (พิกัดฯ ตอนที่ 07 และ 08) ระหว่างไทยและจีน ไทยและจีนจึงได้ตกลงที่จะนำสินค้าทั้งสองหมวดมาเร่งเปิดเสรีระหว่างกัน โดยให้มีการลดอัตราภาษีให้เหลือร้อยละ 0 ในวันที่ 1 ตุลาคม 2546 อย่างไรก็ตาม สินค้าเกษตรที่มีโควตาภาษีตามข้อผูกพัน WTO เช่น หัวหอมใหญ่ กระเทียม มันฝรั่ง มะพร้าว และลำไยแห้ง จะมีการลดภาษีเป็นศูนย์เฉพาะภาษีในโควตาเท่านั้น ส่วนที่นำเข้าเกินโควตาจะเสียอัตราภาษีนอกโควตาปกติ

1.5 ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย

(Thailand-India Free Trade Agreement)

แนวคิดการจัดทำเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย เริ่มขึ้นเมื่อครั้งที่ นายกรัฐมนตรีไทยขณะนั้น (พตท.ทักษิณ ชินวัตร) เดินทางเยือนอินเดียเมื่อปี พ.ศ. 2544 และได้หารือกับนายกรัฐมนตรีอินเดีย

ในขณะนั้น (นายอาดัล พินารี วุชเปย์) และเห็นพ้องกันในการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน โดยเฉพาะการจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) ไทย-อินเดีย และให้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วม (Joint Working Group: JWG) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย

คณะทำงานร่วม ไทย-อินเดีย ได้มีการพิจารณาหัวข้อ และรายละเอียดสำหรับการศึกษาร่วมกัน ซึ่งได้ผลสรุปว่า การจัดทำเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และจะเกิดประโยชน์ร่วมกัน

ภายหลังสรุปผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดียทั้งสองฝ่ายได้จัดตั้งคณะเจรจาร่วม (Joint Negotiating Group: JNG) เพื่อเจรจาจัดทำกรอบข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย และคณะเจรจาร่วม (JNG) ได้บรรลุเป้าหมายการเจรจาจัดทำกรอบข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย โดยได้มีการลงนามกรอบข้อตกลงดังกล่าว ระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไทย (นายอดิศักดิ์ โพธารามิก) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมแห่งอินเดีย (H.E. Mr. Arun Jaitley) เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2546 ณ ทำเนียบรัฐบาลไทย

สาระสำคัญของกรอบข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย

ข้อตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย ครอบคลุมการเปิดเสรีทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การเปิดเสรีการค้าสินค้า : ขจัดมาตรการปกป้องด้านภาษีและมาตรการที่มีใช้ภายใน ให้ครอบคลุมทุกสินค้า และกำหนดเป้าหมายเป็นเขตการค้าเสรีในปี ค.ศ.2010 โดยในระยะแรกได้กำหนดให้มีการเร่งลดภาษีสินค้าบางส่วน (Early Harvest Scheme: EHS)

2. การเปิดเสรีการค้าบริการ : กำหนดให้ทยอยเปิดเสรีในรายสาขาที่มีความพร้อมก่อน โดยจะเริ่มต้นเจรจายละเอียดตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ.2004 และให้เสร็จสิ้นภายในเดือนมกราคม 2006

3. การลงทุน : สร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการกระตุ้นกระแสการค้าและการลงทุนระหว่างกัน

4. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ : แสวงหาความร่วมมือด้านใหม่และสร้างกลไกในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น เช่น ด้านการประมง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีชีวภาพ การท่องเที่ยว และสาธารณสุข เป็นต้น

5. สร้างมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ เช่น การอำนวยความสะดวกด้านพิธีการศุลกากร และข้อตกลงการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangement: MRA)

การเร่งลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที

(Early Harvest Scheme: EHS)

ในรายการสินค้าที่มีความพร้อมไทยและอินเดีย ตกลงที่จะนำมาตรการนี้เพื่อเปิดตลาดเสรีก่อน ทั้งนี้ไทยและอินเดียได้ตกลงรายการสินค้าที่จะนำมาเร่งลดภาษีจำนวน 82 รายการ ครอบคลุมสินค้าสำคัญ เช่น เงาะ ลำไย มังคุด ทุเรียน องุ่น ข้าวสาลี อาหารทะเลกระป๋อง (ปลาซาร์ดีน ปลาแซลมอน ปลาแมกเคอเรล และปู) และสินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพในการส่งออก เช่น อัญมณีและเครื่องประดับ (พลอยสี) เม็ดพลาสติก เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ พัดลม ตู้เย็น เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบเครื่องสี่ขา หม้อแปลงไฟฟ้า เครื่องประมวลผลข้อมูล วงจรพิมพ์ ส่วนประกอบของเฟอร์นิเจอร์ บอลล์เบริง และส่วนประกอบของเครื่องยนต์ เป็นต้น

วิธีการลดภาษี

เป็นการลดภาษี MFN applied rates โดยใช้อัตราฐาน ณ วันที่ 1 มกราคม 2547 โดยลดภาษีเป็นอัตราร้อยละของอัตรากำหนดที่เรียกเก็บ (Margin of Preference: MOP) ดังนี้

ระยะเวลาการลดภาษี	สัดส่วนการลดจากอัตรากำหนด ปีฐาน ณ 1 ม.ค. 2547
1 ก.ย. 2547 (ค.ศ. 2004) – 31 ส.ค. 2548 (ค.ศ. 2005)	50%
1 ก.ย. 2548 (ค.ศ. 2005) – 31 ส.ค. 2549 (ค.ศ. 2006)	75%
1 ก.ย. 2549 (ค.ศ. 2006) เป็นต้นไป	100%

1.6 ข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น

(Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JIEPA)

วัตถุประสงค์หลักของข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น ได้แก่ การเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกให้แก่การค้าสินค้าและบริการส่งเสริมให้มีการค้าไร้กระดาษ อำนวยความสะดวกการยอมรับผลการตรวจประเมินสินค้าหรือกระบวนการร่วมกัน ส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของกันและกัน อำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา เสริมสร้างการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ และไม่เลือกปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน เสริมสร้างความร่วมมือเพื่อประโยชน์ร่วมกันในด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ส่งเสริมการแข่งขันที่

ยุติธรรมและเสรี จัดตั้งกรอบความร่วมมือสองฝ่าย และส่งเสริมความโปร่งใสในการใช้กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ในข้อตกลงนี้

ข้อตกลงนี้ได้รับการรับรองและมีการลงนามโดยนายกรัฐมนตรีทั้งสองประเทศ ที่ กรุงโตเกียวเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2550 และมีผลใช้บังคับวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550

สาระสำคัญของข้อตกลงฯ

1. การเปิดตลาดสินค้า

ในภาพรวม สินค้าที่ไทยและญี่ปุ่นนำมาลด/ยกเลิกภาษีหรือกำหนดโควตาพิเศษให้แก่กัน ภายใต้ JTEPA คิดเป็นกว่าร้อยละ 90 ของรายการสินค้าทั้งหมดที่มีการค้าระหว่างกัน หรือกว่าร้อยละ 95 ของมูลค่านำเข้าจากอีกประเทศหนึ่งตามสถิติปี พ.ศ. 2548

1.1 ข้อเสนอด้านการเปิดตลาดของญี่ปุ่นให้แก่สินค้าไทย

ตัวอย่างสินค้าส่งออกสำคัญของไทยไปญี่ปุ่นที่ได้รับประโยชน์จาก JTEPA

สินค้าเกษตร

ก) ตัวอย่างกลุ่มสินค้าที่ญี่ปุ่นยกเลิกหรือลดภาษี

สินค้า		ภาษีนำเข้า ปัจจุบัน ของญี่ปุ่น	การลดภาษีนำเข้า ของญี่ปุ่น ภายใต้ JTEPA
สินค้าประมง	กุ้งแช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป	5%	ยกเลิกทันที
	ปลาทูน่า สลิกปเจ็ค และโบนิโตะแปรรูป	9.6%	ยกเลิกใน 5 ปี
	ปลาหมึกกล้วยแช่เย็น แช่แข็ง	3.5%	ยกเลิกใน 5 ปี
	ปลาปรุงแต่งหรือทำไว้น้ำให้เสีย	9.6%	ยกเลิกใน 7 ปี
	ปลา ปู หอยแช่เย็น แช่แข็ง เนื้อปลาฟิลเล	3.5-10%	ยกเลิกใน 5-10 ปี
สินค้าผัก และผลไม้	ผักสด แช่เย็น แช่แข็ง เช่น ถั่วต่างๆ กระเจี๊ยบ มะกอก	2.5-12%	ยกเลิกทันที หรือ ยกเลิกใน 5-10 ปี
	ผลไม้เมืองร้อนสด แช่เย็น แช่แข็ง เช่น ทุเรียน มะละกอ มะม่วง มังคุด มะพร้าว	10-12%	ยกเลิกทันที
	ผลไม้สดอื่นๆ	4.8-32%	ยกเลิกใน 5-15 ปี
	ผลไม้แช่เย็น แช่แข็ง	2.5-32%	ยกเลิกทันที หรือ ยกเลิกใน 5-15 ปี
	ผัก ผลไม้ แปรรูป และน้ำผลไม้	6-34%	ยกเลิกทันที หรือ ยกเลิกใน 5-15 ปี

สินค้า		ภาณินำเข้า ปัจจุบัน ของญี่ปุ่น	การลดภาณินำเข้า ของญี่ปุ่น ภายใต้ JTEPA
เครื่องดื่ม ที่ได้จาก การหมัก	ไวน์ที่ทำจากผลไม้ เช่น กล้วย มะเฟือง มะยม ขนุน ลางสาด ลองกอง ลิ้นจี่ มะม่วง มังคุด สับปะรด กระท้อน ทับทิม เงาะ น้อยหน่า สละ มะขาม	42.40 เยน/ลิตร	ยกเลิกทันที (ต้องมีใบรับรองจาก หน่วยงานของรัฐบาลไทย)
ไก่	ไก่สดแช่เย็น แช่แข็ง	11.9%	เป็น 8.5% ใน 5 ปี
	ไก่ปรุงสุก	6%	เป็น 3% ใน 5 ปี
น้ำมันที่ได้จาก สัตว์และพืช	น้ำมันรำข้าว	8.5 เยน/กก.	เป็น 4 เยน/กก. ใน 5 ปี
อาหารสัตว์	อาหารสุนัขและแมว	30-60 เยน/กก.	ยกเลิกใน 10 ปี
ของปรุงแต่ง	เครื่องปรุง เครื่องแกง ซอส ซุปต่างๆ และน้ำสลัด	7.5-21.3%	ยกเลิกทันที หรือ ยกเลิกใน 5-10 ปี
ไม้และ ของทำด้วยไม้	ผลิตภัณฑ์จากไม้ และป่าไม้	2-7%	ยกเลิกทันที
	แผ่นขึ้น ไม้อัดและไฟเบอร์บอร์ด	2.6-6%	ยกเลิกใน 10 ปี

หมายเหตุ รายละเอียดการลดภาณินำเข้าสำหรับสินค้าแต่ละรายการต้องดูตามรายพิกัดสินค้า

ข) ตัวอย่างกลุ่มสินค้าที่ญี่ปุ่นให้โควตา

สินค้า	ภาณินำเข้าปัจจุบัน ของญี่ปุ่น	การให้โควตา
กล้วย	20-25%	ให้โควตาปลอดภาณินำเข้า 4,000 ตันในปีแรก และ ทยอยเพิ่มจนเป็น 8,000 ตันในปีที่ 5
เนื้อหมูและแฮมแปรรูป	20%	ให้โควตาภาณินำเข้า 1,200 ตัน (ภาณินำเข้าโควตา 16%)
แป้งมันสำปะหลังคัดแปลง	6.8%	ให้โควตาปลอดภาณินำเข้า 200,000 ตัน
กากน้ำตาล	15.3 เยน/กก.	ให้โควตาภาณินำเข้า 4,000 ตันในปีที่ 3 และเพิ่มเป็น 5,000 ตัน ในปีที่ 4 (ภาณินำเข้าโควตา 7.65 เยน/กก.)
สับปะรดสด	17%	ให้โควตาปลอดภาณินำเข้า 100 ตันในปีที่ 1 และ ทยอยเพิ่มเป็น 500 ตันในปีที่ 5

หมายเหตุ รายละเอียดการลดภาณินำเข้าสำหรับสินค้าแต่ละรายการต้องดูตามรายพิกัดสินค้า

ค) ตัวอย่างกลุ่มที่จะนำกลับมาเจรจาใหม่ใน 5 ปีหรือน้อยกว่า

- ◆ น้ำตาลทรายดิบ
- ◆ สับปะรดกระป๋อง
- ◆ แป้งมันสำปะหลังดิบ

ง) ตัวอย่างกลุ่มที่ญี่ปุ่นยกออกจากการเจรจา (อย่างไรก็ตาม มาตรา 26 ของข้อตกลงระบุว่า หากทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันก็สามารถนำมาเจรจาใหม่ได้ในเวลา 10 ปีหรือเร็วกว่านั้น)

- ◆ ข้าวและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากข้าว
- ◆ นมและผลิตภัณฑ์
- ◆ สินค้าที่มีส่วนผสมของแป้งและน้ำตาลในอัตราส่วนที่สูง
- ◆ สินค้าที่กำหนดโดยรัฐบาล เช่น ข้าว ข้าวสาลี และข้าวบาร์เลย์

สินค้าอุตสาหกรรม

สินค้า	ภาษีนำเข้าปัจจุบัน ของญี่ปุ่น	การลดภาษีนำเข้าของญี่ปุ่น ภายใต้ JTEPA
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2.7-13.4%	ยกเลิกทันที
รองเท้าและเครื่องหนัง	2.7-30%	ยกเลิกใน 7-10 ปี
ปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์พลาสติก	2.5-21.3%	ยกเลิกทันที หรือยกเลิกใน 5 ปี
สารเคมีและเคมีภัณฑ์	2.5%	ยกเลิกทันที
อัญมณีและเครื่องประดับ	2.7-10%	ยกเลิกทันที

หมายเหตุ รายละเอียดการลดภาษีสำหรับสินค้าแต่ละรายการต้องดูตามรายการพิกัดสินค้า

1.2 ข้อเสนอด้านการเปิดตลาดของไทยให้แก่สินค้าญี่ปุ่น

ตัวอย่างสินค้าส่งออกสำคัญของญี่ปุ่นที่ได้รับประโยชน์จาก JTEPA

สินค้าเกษตร

สินค้า	ภาษีนำเข้าปัจจุบัน ของไทย	การลดภาษีนำเข้าของไทย ภายใต้ JTEPA
ผลไม้เมืองหนาว เช่น แอปเปิ้ล พีช แพร์ พ룬 ลูกเบอร์รี่ต่างๆ มะนาวฝรั่ง (lemon) มะละกอ	10-40%	ยกเลิกทันที

สินค้า	ภาษีนำเข้าปัจจุบัน ของไทย	การลดภาษีนำเข้าของไทย ภายใต้ JTEPA
สตรอเบอร์รี่ แดงโม และแดงอื่นๆ	40%	ยกเลิกใน 2 ปี
แครอท	40%	ยกเลิกใน 2 ปี

หมายเหตุ รายละเอียดการลดภาษีสำหรับสินค้าแต่ละรายการต้องดูตามรายการพิกัดสินค้า

สินค้าอุตสาหกรรม

สินค้า	ภาษีนำเข้า ปัจจุบัน ของไทย	การลดภาษีนำเข้าของไทย ภายใต้ JTEPA
เหล็กและ ผลิตภัณฑ์เหล็ก	1-20%	- เหล็กครีรอน - ยกเลิกภาษีทันทีสำหรับรายการที่ไม่มีการผลิตในประเทศหรือภาษีต่ำอยู่แล้ว - ให้โควตาปลอดภาษีสำหรับ - เหล็กกล้าเคลือบน้ำมัน 440,000 ตัน ในปีแรก - เหล็กแผ่นหน้ากว้าง 230,000 ตัน ในปีแรก - เหล็กที่นำเข้าเพื่อผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ 280,000 ตัน ในปีแรก ไทยจะกำหนดปริมาณโควตาเหล็กสำหรับแต่ละปี ตั้งแต่ปีที่ 2 เป็นต้นไป จนกว่าจะยกเลิกในปีที่ 11 โดยคำนึงถึงข้อเสนอแนะจากกลุ่มหารืออุตสาหกรรมเหล็กกล้า ไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Steel Dialogue) ที่มีผู้แทนภาครัฐและภาคเอกชนจากอุตสาหกรรมเหล็กของทั้งสองฝ่ายเข้าร่วม สำหรับภาษีนอกโควตา คงภาษีไว้ 10 ปี และยกเลิกภาษีในปีที่ 11 - เหล็กครีรอนอื่นๆ คงภาษีไว้ 10 ปี และยกเลิกภาษีในปีที่ 11 - เหล็กอื่นๆ และผลิตภัณฑ์เหล็ก - ยกเลิกภาษีทันที - คงภาษีไว้ 6 ปี และยกเลิกภาษีในปีที่ 7 และ - คงภาษีไว้ 8 ปี เริ่มลดในปีที่ 9 และยกเลิกในปีที่ 10
ชิ้นส่วนยานยนต์ เฉพาะที่นำเข้า มาใช้ประกอบ รถยนต์ หรือ Original Equipment Manufacturing (OEM)	15-30%	- รายการที่มีอัตราภาษีเกิน 20% : ลดภาษีเหลือ 20% ทันทีแล้วคงไว้ 5 ปี และยกเลิกในปีที่ 6 - รายการที่มีอัตราภาษีเท่ากับหรือต่ำกว่า 20% : คงภาษีที่อัตราปัจจุบัน 5 ปี และยกเลิกในปีที่ 6 - เครื่องยนต์และชิ้นส่วนเครื่องยนต์ : คงภาษีที่อัตราปัจจุบัน 7 ปี และยกเลิกในปีที่ 8 อนึ่ง หากการลด/เลิกภาษีในเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) มีผลหลัง 31 มี.ค. 2553 ก็ให้เลื่อนการยกเลิกภาษีออกไปเป็นหลังจากที่ AFTA มีผลแล้ว 1 ปีสำหรับรายการใน 1. และ 2. ข้างต้น และ 3. สำหรับรายการใน 3. ข้างต้น

	ของไทย	
ยานยนต์ ขนาดเกิน 3,000 ซีซีขึ้นไป	80%	ลดภาษีลงปีละ 5% จากอัตราปัจจุบัน 80% เป็น 75% ในปีแรกและทยอยลดจนเป็น 60% ในปีที่ 4 แล้วคงอัตราภาษีไว้ที่ 60% จนกว่าจะมีการเจรจาใหม่
ยานยนต์ ขนาดต่ำกว่า 3,000 ซีซีขึ้นไป	80%	นำกลับมาเจรจาใหม่ในปีที่ 6

หมายเหตุ รายละเอียดการลดภาษีสำหรับสินค้าแต่ละรายการต้องดูตามรายการพิกัดสินค้า

1.3 การนับปีสำหรับการลดภาษีและการให้โควตา

สำหรับการนับปีการลดภาษีของทั้งสองประเทศ จะเริ่มตั้งแต่วันที่ข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับ จนถึง 31 มีนาคม โดยถือว่าเป็นปีที่ 1 ส่วนปีต่อไปจะเริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคม ตัวอย่างเช่น ปลายุนำกระป๋อง ญี่ปุ่นจะยกเลิกภาษีให้ไทยใน 5 ปี สมมติว่าข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับ วันที่ 1 ธันวาคม 2549 ปีที่ 1 ของการลดภาษีจะเป็น 1 ธันวาคม 2549 ถึง 31 มีนาคม 2550 ซึ่งภาษีจะ ลดจาก 9.6% เป็น 8% ในวันที่ 1 ธันวาคม ส่วนปีที่ 2 ของการลดภาษีจะเริ่มจาก 1 เมษายน 2550 และการลดภาษีในปีต่อไป ก็จะมีขึ้นในทุกๆ 1 เมษายนจนกระทั่งเหลือศูนย์ในวันที่ 1 เมษายน 2554 เป็นต้น

ในกรณีของปีโควตา การนับปีโควตาของญี่ปุ่นจะเหมือนกับการนับปีภาษีโดยสำหรับปีที่ 1 หากไม่ครบ 12 เดือน ก็จะหารปริมาณโควตาตามสัดส่วนของจำนวนเดือนที่เหลือในปีนั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าวัดที่ญี่ปุ่นให้โควตาปลอดภาษีแก่ไทย 4,000 ตันในปีแรก และสมมติว่าข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับวันที่ 1 ธันวาคม เช่นกัน ปริมาณโควตาในปีที่ 1 สำหรับ 1 ธันวาคม 2549 ถึง 31 มีนาคม 2550 จะเท่ากับ 4,000 หาร 12 (เดือน) คูณ 4 (เดือน) หรือ 1,333 ตัน ส่วนปีที่ 2 ซึ่งครบ 12 เดือน ปริมาณโควตาก็จะเต็มจำนวนที่ญี่ปุ่นตกลงจะให้คือ 5,000 ตัน เป็นต้น

ส่วนการนับปีโควตาของไทย จะแตกต่างจากญี่ปุ่น กล่าวคือ จะเริ่มตั้งแต่วันที่ข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับจนถึง 31 ธันวาคมของปีเดียวกัน และปีถัดๆ ไปจะเริ่มตั้งแต่ 1 มกราคมถึง 31 ธันวาคม ดังนั้น หากข้อตกลงฯ มีผลใช้บังคับวันที่ 1 ธันวาคม 2549 ตัวอย่างเช่น โควตาเหล็กประเภทกักรด และเคลือบน้ำมันที่ไทยกำหนดให้ญี่ปุ่น 440,000 ตันในปีแรก ก็จะเหลือ 36,667 ตันสำหรับ 1 เดือนที่เหลือในปีนั้น ส่วนปริมาณโควตาสำหรับปีที่ 2 จะต้องมีการกำหนดต่อไปโดยคำนึงถึง ข้อเสนอแนะจากกลุ่มहारोอุตสาหกรรมเหล็กกล้าไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Steel Dialogue) ที่มี ผู้แทนภาครัฐและภาคเอกชนจากอุตสาหกรรมเหล็กของทั้งสองฝ่ายเข้าร่วม เพื่อใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2550

1.4 การทบทวน (Review)

JTEPA กำหนดให้ไทยกับญี่ปุ่นต้องทบทวนบทบัญญัติเรื่องการค้าสินค้ารวมถึงตารางภาษี ซึ่งรวมสินค้าที่ถูกยกออกจากการเจรจา (exclusion) ด้วย ในปีที่ 10 หลังข้อตกลงฯ มีผลบังคับใช้ หรือเร็วกว่านั้นหากทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกัน

2. มาตรการปกป้อง (Bilateral Safeguard Measures)

หากผลของการลด/ยกเลิกภาษีศุลกากรภายใต้ JTEPA ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมภายใน ฝ่ายที่ได้รับผลกระทบสามารถใช้มาตรการปกป้องเพื่อป้องกันหรือแก้ไข ความเสียหายและปรับตัวได้ มาตรการดังกล่าว ได้แก่ การระงับการลดภาษีสินค้าดังกล่าวหรือการ ขึ้นอัตราภาษีในระดับที่ไม่เกินอัตราที่เรียกเก็บตามหลักของชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favoured Nation: MFN) ที่ใช้อยู่ในวันที่เริ่มใช้มาตรการหรืออัตรา MFN ก่อนที่ JTEPA จะมีผลใช้ บังคับ อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอัตราต่ำกว่า โดยการใช้มาตรการปกป้องจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อ หน่วยงานของฝ่ายที่ได้รับความเสียหายได้ดำเนินการไต่สวนตามกระบวนการที่ระบุไว้ในข้อ 3 และวรรค 2 ของข้อ 4 ของข้อตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้อง (Agreement on Safeguards) ภายใต้ ข้อตกลงองค์การการค้าโลก (WTO) แล้ว ทั้งนี้ ข้อบทเรื่องมาตรการปกป้องของ JTEPA ได้ระบุ ขั้นตอนและเงื่อนไขต่างๆ สำหรับการใช้มาตรการปกป้องไว้ อาทิ ขั้นตอนการแจ้งเกี่ยวกับการได้ ส่วน การปรึกษาหารือ ระยะเวลาการใช้มาตรการปกป้อง การชดเชยการสูญเสียสิทธิประโยชน์ทาง ภาษีศุลกากรที่เกิดจากการใช้มาตรการปกป้อง ตลอดจนการใช้มาตรการปกป้องชั่วคราวก่อนที่ กระบวนการไต่สวนจะเสร็จสิ้นสำหรับกรณีที่มีความล่าช้าในการใช้มาตรการปกป้องอาจก่อให้เกิด ความเสียหายที่ยากจะเยียวยาด้วย

3. กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of origin: ROO)

สินค้าส่งออกจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีภายใต้ข้อตกลงฯ ก็ต่อเมื่อเป็นสินค้าที่ได้ถิ่น กำเนิดสินค้าผ่านเกณฑ์ตามกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งหากกฎหละหลวม เกินไปก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศที่สามเข้ามาฉวยโอกาสใช้ประโยชน์จากข้อตกลงฯ ได้ (กล่าวคือการนำเข้าสินค้าจากประเทศที่สามแล้วส่งออกจากไทยไปญี่ปุ่นโดยไม่ได้อำนาจผ่าน กระบวนการที่มีนัยสำคัญในไทย หรือการที่ญี่ปุ่นนำเข้าสินค้าจากประเทศที่สามแล้วส่งออกมาไทย โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการที่มีนัยสำคัญในญี่ปุ่น) แต่ในขณะเดียวกันกฎที่เข้มงวดเกินไปก็อาจถูก ใช้เป็นเครื่องกีดกันสินค้าของภาคีอีกฝ่ายไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีได้เช่นกัน

JTEPA ได้กำหนดเกณฑ์การได้ถิ่นกำเนิดไว้สำหรับทุกรายการสินค้า รวมถึงสินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบจากประเทศที่สาม สำหรับสินค้าหมวดเกษตรและประมงมีกว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าหลักๆ ดังนี้

สำหรับสินค้าเกษตรและประมงที่ไม่มีการแปรรูปหรือผ่านการแปรรูปอย่างง่าย กฎกำหนดให้ต้องใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด ในขณะที่สินค้าเกษตรแปรรูปและประมงแปรรูปเกือบทุกชนิด หากใช้วัตถุดิบนำเข้าจากประเทศที่สามให้ใช้เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัด ยกเว้นสินค้าอาหารสุนัขและแมว ซึ่งใช้เกณฑ์มูลค่าเพิ่มภายในประเทศอย่างน้อยร้อยละ 40 นอกจากนี้ กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดของสินค้าส่งออกบางประเภทมีลักษณะค่อนข้างพิเศษ เช่น กฎของปลาทูน่า สลิกปีแจ๊คและโบนิโดแปรรูปชนิดต่างๆ หากใช้ปลาวัตถุดิบที่นำเข้าจากประเทศที่สาม ปลานั้นต้องได้จากการจับโดยเรือที่จดทะเบียนภายใต้คณะกรรมการทูน่ามหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Tuna Commission: IOTC) ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่ดูแลการจัดการทรัพยากรทูน่าและสายพันธุ์ใกล้เคียงในมหาสมุทรอินเดียและทะเลที่ติดกันเพื่อคุ้มครองการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรเหล่านี้ โดยไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกซึ่งมีทั้งหมด 24 ประเทศ ที่รวมถึงประเทศวานูวาตู เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น อินเดีย ปาปัวนิวกินี ซึ่งเป็นประเทศส่งออกปลาวัตถุดิบรายสำคัญให้กับอุตสาหกรรมปลาแปรรูปของไทย

กฎว่าด้วยถิ่นสินค้า	คำอธิบาย	ประเภทสินค้า
1. Wholly-obtained	สินค้าต้องผลิตจากวัตถุดิบภายในประเทศ ผู้ส่งออกทั้งหมด จึงจะถือว่าเป็นสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดของประเทศผู้ส่งออก	สินค้าเกษตร เช่น สัตว์มีชีวิต ผักสด ผลไม้สด สินค้าที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ
2. เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากร (Change in tariff classification)	พิกัดอัตราศุลกากรของวัตถุดิบที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิดที่ใช้และของสินค้าที่จะส่งออกจะต้องต่างกัน จึงจะถือว่าเป็นสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดของประเทศที่ส่งออก	สินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าอุตสาหกรรม (ซึ่งรวมกรณีสินค้าที่ใช้วัตถุดิบนำเข้าจากประเทศที่สาม) โดยในสินค้าบางรายการอาจสามารถให้เลือกใช้กฎแบบที่ 2 หรือ 3 ก็ได้ (และส่วนหนึ่งยังสามารถเลือกใช้กฎแบบที่ 4 ได้ด้วย)

กฎว่าด้วย ถิ่นสินค้า	คำอธิบาย	ประเภทสินค้า
3. เกณฑ์ มูลค่าเพิ่ม ภายในประเทศ 40% (value added 40%)	ผลจากการผ่านกระบวนการภายในประเทศ ผู้ส่งออกต้องทำให้มูลค่าเพิ่มของสินค้าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของราคาสินค้าตามราคา free on board (FOB) จึงจะ ถือว่าเป็นสินค้าที่ได้ถิ่นกำเนิดของประเทศที่ส่งออกโดยใช้ สูตร $\left(\frac{\text{FOB} - \text{มูลค่าวัตถุดิบที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิด}}{\text{FOB}} \right) \times 100$	
4. เกณฑ์ กระบวนการผลิต	สินค้าที่จะได้ถิ่นกำเนิดของภาคีผู้ส่งออกจะต้องผ่าน กระบวนการที่เฉพาะเจาะจงบางชนิดจึงจะ ได้ถิ่นกำเนิด สินค้าของผู้ส่งออก	เคมีภัณฑ์ สิ่งทอ (two-process rule)

สำหรับกฎของกึ่งแปรรูป ผัก ผลไม้ ถั่วปรุงแต่งเกือบทุกชนิด และน้ำผลไม้บางชนิดนั้น หากใช้วัตถุดิบนำเข้าจากประเทศที่สาม วัตถุดิบต้องมีถิ่นกำเนิดจากประเทศสมาชิกอาเซียน สำหรับส่วนผสมบางชนิดซึ่งอาจมีผลไม้เมืองหนาวเป็นส่วนผสมหนึ่ง กฎอนุญาตให้นำเข้าวัตถุดิบจากประเทศที่สามได้

2. ข้อวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมของไทย

การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยหลักการแล้วเป็นการเปิดตลาดการค้าให้กับคู่สัญญา แต่ในทางปฏิบัติการเปิดตลาดมิได้เป็นการเปิดตลาดทุกสินค้าทั้งหมด ในทันที สินค้าบางรายการที่มีผลกระทบอย่างมากหากมีการเปิดเสรีก็จะมีผลกระทบจากการเจรจา หรือจัดสินค้าเหล่านี้ไว้ในรายการที่เรียกว่า รายการสินค้าอ่อนไหว (sensitive list) สินค้าบางรายการก็กำหนดช่วงเวลาของการเปิดตลาดให้เนิ่นนานออกไป เช่น มีการทยอยลดภาษีเป็นช่วงๆ ในการเจรจาระหว่างคู่สัญญา โดยแต่ละประเทศก็จะคำนึงถึงการแลกเปลี่ยนที่จะทำให้ประโยชน์สุทธิของประเทศตนจากการทำข้อตกลงฯ ให้ได้มากที่สุด คำว่าประโยชน์สุทธินี้ ซึ่งหมายถึง จะต้องมีส่วนได้ส่วนเสียประโยชน์ และในบางภาคส่วนเสียประโยชน์บ้าง

ในการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทย ก่อนที่จะมีการลงนามในข้อตกลง ก็จะมีการศึกษาถึงผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีของไทยกับประเทศคู่สัญญาก่อนเสมอ และในทุกข้อตกลง ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณก็คือ ผลประโยชน์สุทธิซึ่งคำนึงถึงผลประโยชน์บางสาขาที่เพิ่มขึ้นหักลบกับผลเสียบางสาขาที่เกิดขึ้นจากการเปิดเสรีตามข้อตกลงนั้นๆ แล้ว ผลประโยชน์สุทธิมีสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากจะดูในรายละเอียดของการแลกเปลี่ยนการเปิดตลาดเสรีภายใต้ข้อตกลงต่างๆ ของไทย จะพบว่า ผลประโยชน์จะตกอยู่กับภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรกรรม อาจยกตัวอย่างที่สำคัญ ดังนี้

1) ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย จากสาระของข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย ที่กล่าวมาแล้ว และจากสถิติมูลค่ารายการสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยังออสเตรเลีย และมูลค่ารายการสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากออสเตรเลีย ดังตารางที่ 4.6 และ 4.7 ตามลำดับนั้น จะเห็นว่า สินค้าที่จะได้รับประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การส่งออกรถยนต์และชิ้นส่วน ตามข้อตกลงฯ นั้น ออสเตรเลียได้ลดภาษีนำเข้าลดรถยนต์นั่งส่วนบุคคลขนาดเล็ก (HS 870323) และรถปิกอัพ (HS 87042, 87043) ให้เป็นศูนย์ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 และลดภาษีชิ้นส่วนรถยนต์ (HS 70710, 8708, 871499) จากร้อยละ 15 ให้เหลือร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2548 และเป็นศูนย์ในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งสินค้านำเข้าและชิ้นส่วนก็เป็นสินค้าที่ไทยส่งออกไปออสเตรเลียมีมูลค่าสูงสุด และจากสถิติการส่งออกของไทยไปออสเตรเลียในปี พ.ศ.2548-2549 รายการสินค้าที่มีมูลค่าการใช้สิทธิลดภาษีตามข้อตกลง FTA ไทย – ออสเตรเลีย มากที่สุด ได้แก่ ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ สัดส่วนการใช้สิทธิประโยชน์ประมาณร้อยละ 92 ในปี 2549 (สำนักส่งเสริมและพัฒนาสิทธิประโยชน์ทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ)

ตารางที่ 4.6 มูลค่ารายการสินค้าส่งออกของไทยไปยังออสเตรเลียปี 2546-2549

รายการ	มูลค่า: ล้านบาท				สัดส่วน ปี 2549 (%)
	2546	2547	2548	2549	
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ อัตราการขยายตัว (%)	25,595 (64.73)	30,137 (17.74)	49,867 (65.47)	57,524 (15.35)	34.80
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ อัตราการขยายตัว (%)	3,522 (39.37)	4,139 (17.49)	8,679 (109.72)	11,894 (37.04)	7.19
อัญมณีและเครื่องประดับ อัตราการขยายตัว (%)	3,468 (-2.86)	3,807 (9.75)	2,216 (41.77)	11,107 (401.14)	6.72
เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ อัตราการขยายตัว (%)	6,263 (36.28)	9,332 (49.01)	8,160 (-12.56)	10,271 (25.87)	6.21

รายการ	มูลค่า: ล้านบาท				สัดส่วน ปี 2549 (%)
	2546	2547	2548	2549	
น้ำมันดิบ	3,251	3,206	3,199	6,849	4.14
อัตราขยายตัว (%)	(-52.02)	(-1.37)	(-0.23)	(114.10)	
อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	4,445	4,914	5,886	6,027	3.65
อัตราขยายตัว (%)	(17.75)	(10.55)	(19.78)	(2.40)	
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และส่วนประกอบ	1,008	894	1,452	4,307	2.81
อัตราขยายตัว (%)	(-20.69)	(-11.28)	((62.41)	(196.5)	
ผลิตภัณฑ์ยาง	1,843	2,070	2,340	3,518	2.13
อัตราขยายตัว (%)	(13.69)	(12.33)	(13.04)	(50.36)	
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	2,501	2,208	3,233	3,475	2.10
อัตราขยายตัว (%)	(15.22)	(-9.34)	(42.59)	(7.51)	
เม็ดพลาสติก	2,092	2,353	2,303	3,434	2.08
อัตราขยายตัว (%)	(-1.00)	(12.44)	(-2.13)	(49.14)	
รวม 10 รายการ	53,989	63,119	87,335	118,405	71.62
อัตราขยายตัว (%)	(22.82)	(16.91)	(38.37)	(35.58)	
อื่นๆ	35,729	35,977	39,789	46,911	28.38
อัตราขยายตัว (%)	(35.01)	(0.70)	(10.54)	(17.96)	
มูลค่ารวม	89,717	99,095	127,104	165,318	100.00
อัตราขยายตัว (%)	(27.40)	(10.45)	(28.26)	(30.06)	

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 4.7 มูลค่ารายการสินค้านำเข้าของไทยจากออสเตรเลีย ปี 2546-2549

รายการ	มูลค่า: ล้านบาท				สัดส่วน ปี 2549 (%)
	2546	2547	2548	2549	
สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและ ผลิตภัณฑ์ อัตราการขยายตัว (%)	16,182 (12.52)	21,654 (33.82)	30,742 (41.97)	41,002 (33.38)	31.49
น้ำมันดิบ อัตราการขยายตัว (%)	3,152 (37.36)	7,604 (141.24)	20,753 (172.92)	21,020 (1.29)	16.14
เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและ ทองคำ อัตราการขยายตัว (%)	12,405 (-21.31)	20,165 (62.56)	36,966 (83.42)	20,676 (--44.10)	15.88
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ อัตราการขยายตัว (%)	5,067 (50.58)	8,622 (70.17)	7,555 (-12.38)	8,279 (9.59)	6.36
ด้ายและเส้นใย อัตราการขยายตัว (%)	5,866 (21.51)	4,073 (2.96)	6,440 (58.11)	5,359 (-16.79)	4.12
พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช อัตราการขยายตัว (%)	3,956 (21.51)	4,073 (2.96)	6,440 (58.11)	5,359 (-16.79)	4.12
ถ่านหิน อัตราการขยายตัว (%)	0.4 (-67.33)	0.6 (75.79)	0.6 (1.20)	3,464 (533,082.04)	2.86
นมและผลิตภัณฑ์นม อัตราการขยายตัว (%)	1,834 (-40.17)	2,055 (12.09)	3,235 (57.37)	3,406 (5.31)	2.62
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ อัตราการขยายตัว (%)	2,132 (82.92)	2,355 (10.44)	2,536 (7.72)	3,140 (23.79)	2.41
เคมีภัณฑ์ อัตราการขยายตัว (%)	2,249 (6.36)	2,779 (23.56)	2,438 (-12.28)	2,811 (15.28)	2.16
รวม 10 รายการ อัตราการขยายตัว (%)	52,842 (-0.01)	75,831 (43.50)	116,882 (54.14)	115,729 (-0.99)	88.88
อื่นๆ อัตราการขยายตัว (%)	12,732 (9.31)	12,993 (2.05)	13,696 (5.41)	14,478 (5.71)	11.12
มูลค่ารวม อัตราการขยายตัว (%)	65,574 (1.67)	88,823 (35.46)	130,578 (47.01)	130,206 (-0.28)	100.00

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

สำหรับรายการสินค้าที่มีมูลค่าการใช้สิทธิประโยชน์ในการลดภาษีตามข้อตกลงฯ รองลงมา ได้แก่ เครื่องจักรและส่วนประกอบ (HS84) ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า (HS 73)

รายการสินค้านี้เป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่มีการใช้ทุนเข้มข้น (capital intensive) ผู้ประกอบการมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับผลประโยชน์จากการเจรจาจัดทำข้อตกลงฯ นี้มากที่สุด การวิเคราะห์ถึงเบื้องหลังพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมรถยนต์มีการรวมตัวเป็นสมาคมและกลุ่มผู้ผลิตต่างๆ ได้แก่ สมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ สมาคมอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนและอะไหล่ยานยนต์ ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมเหล่านี้มีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง มีบทบาทในการเจรจาจัดทำข้อตกลงฯ ค่อนข้างมาก

อุตสาหกรรมรถยนต์นี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยค่อนข้างมาก โดยในปี 2549 อุตสาหกรรมนี้มีสัดส่วนในผลิตภัณฑ์รายได้ประชาชาติของไทยอยู่ที่ร้อยละ 3.46

การลดภาษีนำเข้ารถยนต์และชิ้นส่วนจากไทย จึงนับว่าผู้ผลิตในอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วนของไทยได้รับประโยชน์ร่วมกันมากที่สุดจากข้อตกลงนี้

สำหรับสินค้านำเข้าที่ได้รับผลกระทบจากข้อตกลงนี้ ที่สำคัญคือ สินค้านมและผลิตภัณฑ์นม และเนื้อโค ดังนี้

นมและผลิตภัณฑ์นม สินค้าในหมวดนี้ไทยนำเข้าสินค้านมผงขาดมันเนยมากที่สุด ในปี 2549 ไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมโดยรวม 182,281 ตัน เป็นการนำเข้านมผงขาดมันเนย 66,835 ตัน โดยมีมาตรการโควตาภาษี (tariff quota) นำเข้าเฉพาะออสเตรเลียตามข้อตกลงนี้ 2,200 ตัน ในปี 2548 และเพิ่มเป็น 3,523.6 ตัน ในปี 2563 ภาษีนำเข้าในโควตาโดยทั่วไปจะเก็บในโควตาร้อยละ 5 แต่สำหรับออสเตรเลียจะลดภาษีในโควตาลงร้อยละ 1 ต่อปี และจะเหลือศูนย์ในปี 2568

จากตัวเลขการนำเข้านมผงขาดมันเนยโดยรวมของไทยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย แต่การนำเข้านมผงขาดมันเนยของไทยจากออสเตรเลียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้สัดส่วนการนำเข้าจากออสเตรเลียเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.9 ของปริมาณนำเข้าปี 2546 เป็นร้อยละ 34.1 ของปริมาณนำเข้าปี 2549 ทั้งหมด

รายละเอียดการนำเข้านมผงขาดมันเนยปรากฏในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้านมผงขาดมันเนยของไทย

ปริมาณ: ตัน มูลค่า ล้านบาท อัตราการเพิ่ม ร้อยละ

ประเทศ	2546		2547		2548		2549	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
โลก	73,657 (100.00)	5,009 (100.00)	68,020 (100.00)	5,445 (100.00)	69,671 (100.00)	6,380 (100.00)	66,835 (100.00)	5,535 (100.00)
นิวซีแลนด์	18,613 (25.27)	1,276 (25.32)	18,775 (27.60)	1,450 (26.63)	20,119 (28.88)	1,812 (28.40)	25,277 (37.82)	2,009 (36.30)
ออสเตรเลีย	12,436 (16.88)	824 (16.35)	9,770 (14.36)	799 (14.67)	20,564 (29.52)	1,897 (29.73)	22,808 (34.13)	1,822 (32.92)
สหรัฐอเมริกา	4,864 (6.60)	263 (5.22)	5,259 (7.73)	435 (7.99)	7,295 (10.47)	625 (9.80)	6,161 (9.22)	502 (9.07)
สาธารณรัฐจีน	10,201 (13.85)	706 (14.01)	6,948 (10.21)	569 (10.45)	7,045 (10.11)	689 (10.80)	4,178 (6.25)	425 (7.68)
เนเธอร์แลนด์	6,241 (8.47)	454 (9.01)	5,678 (8.35)	473 (8.69)	7,546 (10.83)	726 (11.38)	3,950 (5.91)	381 (6.88)
อินเดีย	200 (0.27)	13 (0.26)	- (0.00)	- (0.00)	251 (0.36)	20 (0.31)	2,180 (2.55)	173 (3.13)
ไอร์แลนด์	1,986 (2.69)	145 (2.88)	1,336 (1.96)	115 (2.11)	246 (0.36)	24 (0.38)	1,707 (2.55)	173 (3.13)
เยอรมนี	3,409 (4.63)	251 (4.98)	4,653 (6.84)	366 (6.72)	750 (1.08)	69 (1.08)	245 (0.37)	23 (0.42)
อื่นๆ	15,708 (21.33)	1,107 (21.97)	15,601 (22.94)	1,238 (22.74)	5,855 (8.40)	518 (8.12)	329 (0.49)	30 (0.54)

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กันยายน 2550ข.

เนื้อโค สันค้ำเนื้อโคนี แม้จะมีการคาดการณ์กันก่อนทำข้อตกลงฯ ตามรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบในการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย ว่า ข้อตกลงนี้จะทำให้นำเข้าเนื้อโคจากออสเตรเลียเพิ่มขึ้นและทำให้การผลิตเนื้อโคของไทยลดลง หลังจากข้อตกลงมีผลใช้บังคับ 1 ปี พบว่า ไทยนำเข้าเนื้อโคแช่เย็นจากออสเตรเลียเพิ่มขึ้นจาก 105.9 ตัน ในปี 2547 เป็น 226.8 ตัน ในปี 2548 แต่มีการนำเข้าเนื้อโคแช่แข็งจากออสเตรเลียลดลงจาก 736.5 ตัน ในปี 2547 เป็น 643.9 ตัน ในปี 2548 (ทั้งนี้ เพราะไทยใช้มาตรการปกป้องพิเศษ) และในปี 2549 ไทยได้นำเข้าเนื้อโคแช่แข็งเพิ่มขึ้นเป็น 947.03 และนำเข้าเนื้อโคแช่เย็นเพิ่มขึ้นเป็น 350.08 ตัน

รายละเอียดการนำเข้าเนื้อโคปรากฏในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ปริมาณ มูลค่าการนำเข้าเนื้อโคของไทยจากประเทศออสเตรเลีย ปี 2545-2549

ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: ล้านบาท

ประเภท		2545	2546	2547	2548	2549
โคแช่เย็น	ปริมาณ	58.18	44.58	105.92	226.78	350.08
(HS0201)	มูลค่า	13.91	6.28	16.34	28.93	57.84
โคแช่แข็ง	ปริมาณ	626.50	475.28	736.48	643.91	947.03
(HS0202)	มูลค่า	64.56	52.03	82.00	643.91	947.03
การนำเข้ารวมจากออสเตรเลีย	ปริมาณ	684.68	519.86	842.40	870.69	1,297.11
	มูลค่า	78.48	58.32	98.34	107.80	170.40
การนำเข้ารวมจากทุกประเทศ	ปริมาณ	1,147.71	1,028.65	1,220.37	1,250.46	1,949.24
	มูลค่า	115.69	105.38	129.00	145.92	253.54

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

จากการวิเคราะห์ของผู้ประกอบการ สรุปได้ว่าผู้ประกอบการเนื้อโคคุณภาพสูงของไทยเสียเปรียบในการแข่งขันกับเนื้อโคนำเข้าจากออสเตรเลีย และหากมีการยกเลิกมาตรการปกป้องพิเศษ (ได้แก่ กำหนดโควตานำเข้า และเรียกเก็บสินค้านำเข้าส่วนเกินด้วยอัตราภาษีสูงกว่ามากคือ ร้อยละ 51) ในปี 2563 ผู้ประกอบการกลุ่มที่จะได้รับผลกระทบอย่างมาก

ในเรื่องนี้นายสิทธิพร บุรณัญ ในนามผู้จัดการสหกรณ์โคเนื้อแห่งประเทศไทย มีท่าทีคัดค้านการเปิดตลาดเนื้อโคให้ออสเตรเลีย โดยให้สัมภาษณ์ว่า “เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ โคนม นับล้านต้องเสียสละเพื่อผลประโยชน์ให้คนไม่กี่ตระกูล แต่ไม่มีการสอบถามความเห็นจากเกษตรกรเลย” (ไทยรัฐ, 22 มิถุนายน 2547)

2) ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนในส่วนแรก การเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน

ไทยและจีนมีข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 การค้าผักและผลไม้ของไทยและจีน มีรายละเอียดคือ

การส่งออกผัก (รหัส 071 ไปจีนนั้น รายการที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด ได้แก่ มันสำปะหลังสด/แห้ง ซึ่งการส่งออกมันสำปะหลังทั้งหมดนั้นมีการใช้สิทธิพิเศษลดภาษีนำเข้าตามข้อตกลง แต่อย่างไรก็ตามมีการศึกษาของ ฅฐิกานต์ อรสง่าศิลป์ (2551) พบว่า การส่งออกมันสำปะหลังของไทยไปจีนเป็นผลจากอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นของจีนในการผลิตแอลกอฮอล์ เพื่อผลิตสุรา

และเอทานอลมากกว่าผลกระทบจากข้อตกลง สำหรับการส่งออกผลไม้ (รหัส 08) ไปจีนนั้น รายการที่ส่งออกมาได้แก่ ทุเรียนสด ลำไยสด และแห้ง

การนำเข้าของไทยจากจีนนั้น พบว่า รายการผัก (07) จากจีนที่มีมูลค่าการนำเข้ามาก ได้แก่ แคร้งรอต และเทอร์นิปสด หีตชนิดต่างๆ บรอกโคลี กระเทียม และหอมหัวใหญ่ สำหรับการนำเข้ากระเทียมและหอมหัวใหญ่ พบว่ามีปริมาณนำเข้ามากกว่าปริมาณโควตาที่ได้ลดยกเว้นจำนวน โดยที่กระเทียมมีปริมาณโควตา 65 ตันต่อปี ที่ได้รับการลดยกเว้นเป็นศูนย์ ส่วนการนำเข้านอกโควตาจะต้องเสียภาษีร้อยละ 57 และหอมหัวใหญ่มีปริมาณโควตา 365 ตันต่อปี และภาษีนอกโควตา ร้อยละ 142 (ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) โดยในปี 2549 ไทยนำเข้ากระเทียมทั้งหมดจำนวน 25,646 ตัน และนำเข้าหอมหัวใหญ่จำนวน 22,968 ตัน จึงมีข้อสังเกตว่า การนำเข้ากระเทียมและหอมหัวใหญ่ส่วนใหญ่เป็นผลจากราคากระเทียมและหอมหัวใหญ่ของจีนมีราคาต่ำกว่าไทยมากกว่าผลกระทบจากข้อตกลงฯ ที่มีการลดยกเว้นเหลือศูนย์สำหรับสินค้าในโควตา สำหรับการนำเข้าผลไม้ (08) จากจีน รายการที่มีมูลค่านำเข้ามากได้แก่ แอปเปิล แพร์ และควินซ์ ลูกนัต และส้มแมนดาริน

รายละเอียดมูลค่าสินค้าส่งออก-นำเข้ารายการสินค้าผัก-ผลไม้ (ตอนที่ 07-08) ระหว่างไทย-จีน ปรากฏในตารางที่ 4.10 และ 4.11

ตารางที่ 4.10 สินค้าส่งออกสำคัญจากไทยไปจีน: ตอนที่ 07 (ผัก) และตอนที่ 08 (ผลไม้)

รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
	2547	2548	2549
ตอนที่ 07 (ผัก)			
มันสำปะหลังสด/แห้ง	8,581	11,888	15,732
ถั่วเขียวผิวมัน	-	5	21
ถั่วอื่นๆ แห้ง	4	2	5
ถั่วป็น	3	4	4
ข้าวโพดอ่อน	1	1	4
รวมมูลค่าสินค้าทั้ง 5 รายการ	8,589	11,900	15,766

รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
	2547	2548	2549
พืชผักอื่นๆ	11	11	6
ตอนที่ 07 (ผัก) ทั้งหมด	8,600	11,911	15,772
ตอนที่ 8 (ผลไม้)			
ทุเรียนสด	560	1,018	1,356
ลำไยสด	804	1,051	925
ลำไยแห้ง	1,039	1,073	440
ผลไม้สดอื่นๆ	41	197	285
มังคุดสดหรือแห้ง	253	356	180
รวมมูลค่าสินค้าทั้ง 5 รายการ	2,697	3,696	3,186
ผลไม้อื่นๆ	244	321	562
ตอนที่ 8 (ผลไม้) ทั้งหมด	2,941	4,016	3,748

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กันยายน 2550ก.

ตารางที่ 4.11

สินค้านำเข้าสำคัญของไทยจากจีน: ตอนที่ 07 (ผัก) และตอนที่ 08 (ผลไม้)

รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
	2547	2548	2549
ตอนที่ 07 (ผัก)			
แครอทและเทอร์นิปสด	328	551	633
เห็ดอื่นๆ แห้ง	136	173	271
เห็ดชนิดมีขรุมในตระกูลอะการิกัส	186	186	266
กะหล่ำดอก/บอกโคลี	26	100	213
กระเทียมสด/แช่เย็น*	215 (48,479 ตัน)	154 (40,099 ตัน)	158 (25,646 ตัน)
เห็ดหูหนู	126	120	143
หอมหัวใหญ่สด/แช่เย็น*	17 (3,057 ตัน)	56 (18,403 ตัน)	124 (22,968 ตัน)
รวมมูลค่าสินค้าทั้ง 7 รายการ	1,034	1,340	1,808

รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
	2547	2548	2549
พืชผักอื่นๆ	337	496	755
ตอนที่ 07 (ผัก) ทั้งหมด	1,371	1,836	2,563
ตอนที่ 8 (ผลไม้)			
แอปเปิล	1,551	1,477	1,608
แพร์และควินซ์	686	835	936
องุ่น	50	63	272
ลูกไม้ดอื่นๆ	114	125	123
ส้มแมนดารินอื่นๆ	17	46	123
รวมมูลค่าสินค้าทั้ง 5 รายการ	2,418	2,546	3,062
ผลไม้อื่นๆ	282	385	469
ตอนที่ 8 (ผลไม้) ทั้งหมด	2,700	2,931	3,531

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กันยายน 2550ก.

หมายเหตุ: *ในปัจจุบัน กระเทียมและหอมหัวใหญ่มีการลดภาษีเป็นศูนย์ใน โควตาเท่านั้น (ปริมาณ โควตาของกระเทียม 65 ตันปี ปริมาณโควตาของหอมหัวใหญ่ 365 ตัน/ปี) ภาษีนอก โควตาของกระเทียมเท่ากับ 57% และภาษีนอกโควตาของหอมหัวใหญ่เท่ากับ 142%

3) ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น

ไทยและญี่ปุ่น มีการค้าระหว่างกัน ดังนี้

1. การส่งออกของไทยไปญี่ปุ่น พบว่ามีการส่งออกสินค้าไทยไปญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยรายการสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปญี่ปุ่น ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ยางพารา รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า ดังปรากฏในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 มูลค่ารายการสินค้าส่งออกของไทยไปยังญี่ปุ่น ปี 2546-2549

รายการ	มูลค่า: ล้านบาท				สัดส่วนปี 2549 (%)
	2546	2547	2548	2549	
แผงวงจรไฟฟ้า	16,933	30,281	42,382	42,970	6.87
อัตราการขยายตัว (%)	(121.81)	(78.83)	(39.96)	(1.39)	
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และ ส่วนประกอบ	22,911	29,849	35,647	38,874	6.21
อัตราการขยายตัว (%)	(-1.73)	(30.28)	(19.43)	(9.05)	
ยางพารา	22,568	26,889	30,470	37,967	6.07
อัตราการขยายตัว (%)	(39.64)	(19.14)	(13.32)	(24.60)	
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	21,299	20,380	21,273	25,236	4.03
อัตราการขยายตัว (%)	(44.33)	(-4.31)	(4.38)	(18.63)	
อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป	16,842	18,229	18,334	17,103	2.73
อัตราการขยายตัว (%)	(-2.40)	(8.23)	(0.58)	(-6.72)	
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ ของเครื่องจักร	11,864	15,237	13,796	16,614	2.66
อัตราการขยายตัว (%)	(64.13)	(28.43)	(-9.46)	(20.43)	
เลนส์	7,476	12,592	14,055	16,320	2.61
อัตราการขยายตัว (%)	(33.97)	(68.43)	(11.62)	(16.12)	
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และ ส่วนประกอบ	14,054	21,335	18,723	16,239	2.60
อัตราการขยายตัว (%)	(6.08)	(51.80)	(-12.24)	(-13.27)	
เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ อื่นๆ	4,294	9,209	11,744	14,934	2.39
อัตราการขยายตัว (%)	(8.28)	(114.50)	(27.52)	(27.17)	
ผลิตภัณฑ์อูมิเนียม	7,292	10,225	11,397	14,192	2.27
อัตราการขยายตัว (%)	(27.70)	(40.23)	(11.46)	(24.52)	
รวม 10 รายการ	145,533	194,227	217,820	240,448	38.43
อัตราการขยายตัว (%)	(26.71)	(33.46)	(12.15)	(10.39)	
อื่นๆ	326,423	347,536	385,357	385,184	61.57
อัตราการขยายตัว (%)	(4.57)	(6.47)	(10.88)	(-0.04)	
มูลค่ารวม	471,956	541,763	603,177	625,633	100.00
อัตราการขยายตัว (%)	(10.52)	(14.79)	(11.34)	(3.72)	

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

ดังนั้นการจัดทำข้อตกลงฯ ระหว่างไทย-ญี่ปุ่น หากดูในรายการสินค้าส่งออกหลักๆ เหล่านี้ที่เป็นสินค้าอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ดูเหมือนจะไม่ได้รับประโยชน์มากนัก แต่สินค้าเกษตรที่ไทยส่งออกไปญี่ปุ่น เช่น กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ผลไม้ ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง ก็จะเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์ โดยไทยส่งอาหารทะเลกระป๋องแปรรูปมากเป็นอันดับ 5 ในปี 2549 (ดังตารางที่ 4.12) ส่วนไก่แปรรูปนั้นไทยก็ส่งออกไปญี่ปุ่นมากเป็นลำดับที่ 12 มูลค่า 12,675.7 ล้านบาท ในปีเดียวกัน

2. การนำเข้าของไทยจากญี่ปุ่น พบว่าไทยนำเข้าจากญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับรายการสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากญี่ปุ่น ได้แก่ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบหลัก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า ดังปรากฏในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 มูลค่ารายการสินค้านำเข้าของไทยจากญี่ปุ่น ปี 2546-2549

รายการ	มูลค่า: ล้านบาท				สัดส่วนปี 2549 (%)
	2546	2547	2548	2549	
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	153,692	1743,813	198,019	188,343	19.24
อัตราการขยายตัว (%)	(23.02)	(13.09)	(13.93)	(-4.89)	
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	76,450	10,372	143,525	124,236	12.69
อัตราการขยายตัว (%)	(17.57)	(32.60)	(41.58)	(-13.44)	
เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ	74,101	87,608	115,021	96,622	9.87
อัตราการขยายตัว (%)	(13.03)	(18.23)	(31.29)	(-16.00)	
แผงวงจรไฟฟ้า	88,342	103,444	103,807	92,803	9.48
อัตราการขยายตัว (%)	(10.88)	(17.10)	(0.35)	(-10.60)	
ส่วนประกอบและอุปกรณ์	72,093	83,412	87,129	78,435	8.01
อัตราการขยายตัว (%)	(35.22)	(15.70)	(4.46)	(-9.98)	
เคมีภัณฑ์	51,395	65,151	75,496	76,343	7.80
อัตราการขยายตัว (%)	(14.99)	(26.76)	(15.88)	(1.12)	
สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	20,813	24,746	26,736	33,765	3.45
อัตราการขยายตัว (%)	(29.47)	(18.90)	(8.04)	(26.29)	
เครื่องมือ เครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์	24,277	30,831	32,625	32,687	3.34
อัตราการขยายตัว (%)	(34.34)	(26.99)	(5.82)	(0.19)	

(ต่อ)

รายการ	มูลค่า: ล้านบาท				สัดส่วนปี 2549 (%)
	2546	2547	2548	2549	
ผลิตภัณฑ์ทำจากพลาสติก	26,904	30,193	32,532	32,687	3.34
อัตราการขยายตัว (%)	(11.51)	(12.23)	(5.82)	(0.19)	
ผลิตภัณฑ์โลหะ	18,093	24,915	32,412	29,254	2.99
อัตราการขยายตัว (%)	(9.41)	(37.71)	(0.09)	(-9.74)	
รวม 10 รายการ	606,161	725,485	847,302	783,706	80.08
อัตราการขยายตัว (%)	(19.32)	(19.69)	(16.79)	(-7.51)	
อื่นๆ	149,735	175,636	199,702	194,996	19.92
อัตราการขยายตัว (%)	(14.20)	(17.30)	(13.70)	(-2.36)	
มูลค่ารวม	755,896	901,122	1,047,004	978,702	100.00
อัตราการขยายตัว (%)	(18.27)	(19.21)	(16.19)	(-6.52)	

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

จะเห็นว่า รายการนำเข้าที่ไทยให้สิทธิประโยชน์ลดหย่อนภานำเข้าแก่ญี่ปุ่นมากคือ รายการหลัก ชิ้นส่วนยานยนต์ที่ใช้ประกอบรถยนต์ ซึ่งเป็นรายการนำเข้าหลักของไทยจากญี่ปุ่น ซึ่งนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตและประกอบรถยนต์ของบริษัทข้ามชาติญี่ปุ่นในอุตสาหกรรม เหล็กและอุตสาหกรรมรถยนต์ในประเทศไทย ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางเจรจา และ ได้รับประโยชน์จากการลดหรือยกเลิกภานำเข้าเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กและในชิ้นส่วนยานยนต์ จากญี่ปุ่นมากที่สุด

4) สรุปการวิเคราะห์ โดยสรุปแล้วจะเห็นได้การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีข้อสำคัญๆ ของไทยกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ เช่น ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-จีน ไทย-ญี่ปุ่น ประโยชน์ที่ได้เชิง มูลค่านั้น ภาคอุตสาหกรรมจะเป็นภาคที่ได้รับประโยชน์มากกว่าภาคเกษตรกรรมในทุกกรณี ไม่ว่า จะเป็นกรณีของข้อตกลงไทย-ออสเตรเลีย สินค้าส่งออกของไทยที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด คือ ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รองลงมาได้แก่ เครื่องจักร และส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ เหล็กและเหล็กกล้า ซึ่งเป็นสินค้าออกของไทยไปยังออสเตรเลียที่มีมูลค่าสูงสุด มีมูลค่าการส่งออก รวมกันหลายหมื่นล้านบาท ส่วนสินค้าเกษตรที่ไทยจะได้รับจากข้อตกลงนี้ยังไม่มี ความชัดเจน รวมทั้งส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตโคเนื้อคุณภาพสูงที่ไทยมีการเปิดตลาดให้กับออสเตรเลีย

กรณีของข้อตกลงไทย-จีน ในส่วนแรกที่มีการเปิดตลาดผัก-ผลไม้ไปแล้ว พบว่า ไทย มีการส่งออกมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นมาก แต่ก็ได้มีการศึกษาต่อมา (ณัฐกานต์, 2551) พบว่า การ ส่งออกที่เพิ่มขึ้นนั้นมาจากอุปสงค์ของจีนเพิ่มขึ้นจากการผลิตแอลกอฮอล์มากกว่าที่จะเกิดจาก

ข้อตกลง ส่วนผลไม้อื่นๆ ที่มีการส่งออกมากขึ้น มีทุเรียนสด ลำไยสด และอื่นๆ ก็พบว่า แม้ว่าจะเปิดตลาดด้วยการลดภาษีเหลือ 0% แต่จีนก็มีมาตรการสุขอนามัยต่างๆ ที่แตกต่างกันในแต่ละมณฑลอันเป็นอุปสรรคต่อการค้ามาก ส่วนไทยก็มีการนำเข้าผักผลไม้จากจีนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผลไม้เมืองหนาวต่างๆ และกระเทียมและหอมหัวใหญ่ที่เป็นผลกระทบต่อเกษตรกรไทย ซึ่งมีการนำเข้ามามาก แม้ว่าการนำเข้านี้มีได้เป็นผลโดยตรงจาก FTA แต่เกิดจากราคากระเทียมและหอมหัวใหญ่ของจีนที่มีราคาต่ำมาก แม้จะมีการเรียกเก็บภาษีนำเข้านอกโควตาในอัตราสูงแล้วก็ตาม

กรณีความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น ก็พบว่าสินค้าเกษตรที่ไทยส่งออกไปญี่ปุ่น หลายรายการได้รับประโยชน์ เช่น กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง ผลไม้ ไข่ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง ที่ญี่ปุ่นยกเลิกภาษีทันที ในรายการกุ้งแช่เย็น แช่แข็ง และแปรรูป ผลไม้สด ในรายการไข่ไก่สดแช่เย็น แช่แข็ง ลดภาษี เป็น 8.5% แม้ว่าญี่ปุ่นจะไม่ได้ลดหย่อนภาษีสินค้าในรายการหลักที่ไทยส่งออกไปญี่ปุ่นที่ล้วนเป็นสินค้าอุตสาหกรรมก็ตาม แต่ไทยก็มีการลดภาษีนำเข้าภายใต้ข้อตกลงนี้ในรายการสำคัญที่ไทยใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมรถยนต์ของไทยหลายรายการไม่ว่าจะเป็น เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เหล็กและเหล็กกล้า ชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งผู้ประกอบการผลิตรถยนต์ขนาดใหญ่ก็จะได้รับประโยชน์ในแง่ของการลดต้นทุนการผลิตไปเป็นจำนวนมาก

หากมองในแง่ของความเป็นธรรมในเชิงการกระจายรายได้ต่อภาคเกษตรกรรมแล้ว จึงอาจมองได้ว่าประโยชน์ของการจัดทำ FTA ที่มีต่อเกษตรกรรมมีสัดส่วนที่น้อยกว่าประโยชน์ที่ภาคอุตสาหกรรมได้รับอยู่มาก แต่ก็อาจมองอีกแง่หนึ่ง การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในปัจจุบันนำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมหาศาล และรายได้นี้ก็จะต้องหล่อไหลไปให้กับกลุ่มคนต่างๆ รวมทั้งแรงงานที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมส่วนหนึ่ง (แม้ว่าจะเป็นสัดส่วนน้อยกว่ามาก) และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่วัดในรูปเชิงปริมาณ ซึ่งก็คือในรูปของการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) จึงมีความจำเป็นอยู่เองที่จะต้องมุ่งเน้นการขยายตัวทางการส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าสูงๆ เป็นหลัก เพราะจะทำให้รายได้ของคนในประเทศสูงขึ้นโดยเฉลี่ย อันหมายถึง ความมั่งคั่งและความกินดีอยู่ดีของประชาชน โดยเฉลี่ยก็จะสูงขึ้นตามมา อันนับเป็นความสำเร็จที่สำคัญของรัฐในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ

ในประเด็นดังกล่าวก็เป็นที่ยอมรับ แต่หากมองให้รอบด้านมากขึ้น ว่าบทบาทของรัฐในระบบเศรษฐกิจนอกจากจะดูในเรื่องของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว รัฐยังต้องมีบทบาทในเรื่องของการสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ด้วย ซึ่งหมายถึง ให้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ลดลง โดยเฉพาะในคนเมืองกับคนชนบท คนในภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรม ซึ่งจากการวิเคราะห์ดูเหมือนว่า FTA มิได้เอื้อต่อภาค

เกษตรกรรมมากนัก เมื่อเทียบกับภาคอุตสาหกรรม นั่นอาจหมายถึงว่าช่องว่างระหว่างรายได้ของภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมอาจสูงขึ้นไปด้วย จากการทำ FTA กับประเทศต่างๆ

แต่ FTA ก็มีได้มีเป้าหมายในเรื่องของการลดช่องว่างของรายได้ระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรม แต่อยู่ที่การขยายตัวทางการค้าในเชิงปริมาณและมูลค่าให้ได้มากที่สุด ซึ่งก็จำเป็นอยู่เองที่จะต้องให้ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติสูงได้รับประโยชน์จากการจัดทำข้อตกลงฯ ให้มาก

ประเด็นในเรื่องนี้จึงอยู่ที่ว่ารัฐจะมีนโยบายและมาตรการอย่างไร ในการช่วยเหลือกลุ่มคนที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมที่ได้รับผลกระทบให้ปรับตัวไปสู่ภาคเศรษฐกิจใหม่ และสำหรับภาคเกษตรกรรมส่วนที่ได้รับประโยชน์จาก FTA นั้น จำเป็นต้องดูแลและอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งการผลิตในเชิงคุณภาพมาตรฐานและตลาดให้ได้รับประโยชน์จาก FTA แต่ละฉบับอย่างแท้จริง

โดยที่ภาคเกษตรกรรมยังเป็นภาคที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับประเทศไทยที่เป็นภาคพื้นฐานการผลิตดั้งเดิมที่นอกจากจะมีความสำคัญในแง่ของเศรษฐกิจที่เป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบป้อนให้กับภาคอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีความสำคัญในแง่ของวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและอื่นๆ อีกด้วย

ในอดีตที่ผ่านมา นับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นภาคอุตสาหกรรม ยังผลให้สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับภาคนอกเกษตรกรรม จากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ร้อยละ 38.11 จนถึงสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 สัดส่วนดังกล่าวเหลือเพียง 11.32 ในขณะที่ภาคนอกเกษตรกรรมสูงขึ้นเป็นร้อยละ 88.67 หรือถ้าคิดเป็นรูปของรายได้เฉลี่ยต่อคนแล้ว ก็จะพบว่าเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีในภาคเกษตรอยู่ที่คนละ 4,207 บาท ขณะที่นอกภาคเกษตรเฉลี่ยคนละ 17,708 บาท ความแตกต่างกันของการกระจายรายได้อยู่ที่ 4.2 เท่า ต่อมาเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ยคนละ 13,232 บาท ขณะที่นอกภาคการเกษตร เฉลี่ยคนละ 102,169 บาท หรือรายได้ของคนที่อยู่นอกภาคเกษตรสูงกว่ารายได้ของคนที่อยู่ภาคการเกษตร โดยเฉลี่ยถึง 7.7 เท่า

การจัดทำ FTA แม้ว่าจากการศึกษาต่างๆ ที่ผ่านมา พบว่าส่งผลดีโดยรวมทั้งภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรม แต่ผลประโยชน์ที่ได้เพิ่มขึ้น จะเห็นว่าตกอยู่กับนอกภาคเกษตรกรรมมากกว่า อันอาจหมายถึงว่า จะทำให้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ระหว่างสองภาคมีมากขึ้น หากภาครัฐไม่มีนโยบายหรือมาตรการที่จะมาบรรเทาเยียวยาหรือให้การสนับสนุนส่งเสริมในด้านต่างๆ แก่ภาคเกษตรกรรมอย่างเพียงพอ